

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . 26—
za en mesec . . . 2—20
za Nemčijo celoletno . . . 29—
za ostalo inozemstvo . . . 35—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . 24—
za en mesec . . . 2—
V upravi prejema mesečno . . . 1—70

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . 7—
za Nemčijo celoletno . . . 8—
za ostalo inozemstvo . . . 12—

SLOVENEČ

Inserati:

Enostolpna petstvarata (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . 13
za trikrat . . . 10
za večkrat primeren popust.

Poročna oznanila zabave, osmrtnice itd.:
enosolpna petstvarata po 18 vin.

Poslano:

enosolpna petstvarata po 30 vin.

Izhaja vsak dan, izvenomaj nedelje in praznike, ob 5 uri pop.
Redna letna priloga Vesni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nehrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Za pravico.

(Govor poslanca Vek. Spinčiča dne 14. t. m. v državnem zboru po steno-grafskem zapisniku.)
(Konec.)

Delo istrskega deželnega zbora — to in pa delo deželnega odbora hočem nekoliko podrobneje očitati — je že leta onemogočeno in sicer samo zato, ker se teptajo z nogami pozitivni zakoni, kakor tudi državni temeljni zakoni ter na njih temelječe najvišje odredbe od strani onih, ki so prišli vanj kot večina. Za Hrvate in Slovence v Istriji — za veliko večino prebivalstva dežele — ne velja enakopravnost, ki je določena v § 19. drž. tem. zak. z dne 21. decembra 1867, drž. zak. I. št. 142, ter izrečno priznana od Njegovega Veličanstva cesarja in kralja z Najvišjimi odločbami z dne 14. septembra 1895 in 17. februarja 1898, in z razsodbami c. kr. državnega sodišča na Dunaju ad št. 5, 6 in 111 ex 1888 kot pravomočna potrjena. Niti v deželnem zboru niti v deželnem odboru se ne respektira hrvatski ali slovenski jezik.

Ravnatoko kot jezikovni se teptajo tudi drugi zakoni od strani vladajoče italijansko-liberalne stranke, tako zlasti novoustvarjeni § 23. deželnega reda iz l. 1908, po katerem se mora skrbeti enakomerno za gospodarske in kulturne potrebe slovenskega prebivalstva, kar se pa ne dela, temveč naravnost zapravljivo uporablja deželna sredstva za Italijane in v italijanske namene.

§ 23. je nov paragraf, ki je bil sklenjen v znamenju miru med obema narodnostima in pod patronanco c. kr. vlade. Pri tem je zlasti mnogo delal moj prijatelj in tovariš dr. Laginja, ki pa je takrat kot se zdí, pozabil na zahrbtnost naših narodnih nasprotnikov. Tudi ta novoustvarjeni paragraf se krši dan za dnem od strani večine deželnega odbora.

V tem paragrafu stoji (bere):
»Deželni zbor se posvetuje in sklepa, kako dobiti primerna sredstva za omogočenje svojega dela za deželne namene, fonde in zavode dežele, v kolikor ne zadoščajo dohodki obstoječega ustanovnega premoženja. V tem oziru mora veljati temeljno načelo, da se mora primerno zadostiti gospodarskim in kulturnim potrebam tako italijanskega kakor slovenskega prebivalstva dežele, zlasti, kar se tiče ustanovitve potrebnih zavodov in naprav, primerno

obstoječim dejanskim razmeram. Deželni zbor je pooblaščen, določati in pobirati doklade na direktne deželno-knežje davke do višine 10 odstotkov. Višje doklade na kak direktni davek ali druge deželne naklade potrebujejo cesarskega odobrenja.«

Kot rečeno, se tudi ta paragraf ne izpolnjuje, vse se zgodi le v prid Italijanov, za gospodarske in kulturne namene istih in skoro ničesar v prid gospodarskim in kulturnim interesom Hrvatov in Slovencev. To se ne godi sicer zaradi postopanja deželnega zbora, temveč deželnega odbora.

Odkar se je namreč razbilo deželni zbor z neupoštevanjem enakopravnosti in s zapravljivimi, v prid italijansko-liberalni stranki stavljenimi predlogi, oskrbuje posle zatiranja Hrvatov in Slovencev v deželi večina deželnega odbora, pri čemur od Njegovega Veličanstva na predlog c. kr. vlade imenovani deželni glavar, vsaki se taki jasni nezakonitosti in protipostavnosti pritrjuje ali pa jo molče priznava in ne predlaga Njegovemu Veličanstvu v odločitev in sploh hodi z večino proti manjšini čez drn in strn.

Enako kot § 23. krši, ako je potrebno, deželni odbor tudi § 42. istrskega deželnega reda. Po tem paragrafu se za taksativno navedene predmete med drugim zahteva navzočnost vsaj enega slovenskega deželnega odbornika. Sklepa se pa tudi v omenjenih predmetih v nenavzočnosti slovenskega deželnega odbornika, ne da bi deželni glavar ukrenil tozadevno predpisane korake.

Referat v deželnem odboru so tako razdeljeni, da imajo najvažnejše trije člani italijansko-liberalne stranke, a ostale brezpomembne ostala dva člana hrvaško-slovenske stranke. V sejah deželnega odbora se v 90% slučajev stori sklepe, ki so v prid Italijanom in zelo pogosto v škodo Hrvatom in Slovincem. (Čujte! Čujte!)

Vsi deželni nastavljenici: pri deželnem odboru, deželnem zemljiško-kreditnem zavodu, agrarnem zavodu, v deželni bolnišnici, v deželni realni gimnaziji so — razen enega pomožnega zdravnika v bolnišnici — izključno Italijani (Čujte! Čujte!) ki poleg tega še v veliki večini ne poznajo jezika velike večine prebivalstva dežele.

Tudi zastopniki dežel. odbora v raznih korporacijah, kakor: v deželnem šolskem svetu, okrajnih šolskih svetih, okrajnih cestnih zastopih itd. — in v Istriji so čisto hrvaški in slovenski okrajni — so vsi Italijani, razen enega zastopnika v deželnem šolskem svetu.

Medtem ko obstoja za Italijane razkošno napravljen agrarni zavod, agrarna šola, vzorna klet, nimajo Hrvati in Slovenci ki so res pravi poljedelci, nobenih takih zavodov. Deželni kulturni svet, čegar predsednika imenuje Njegov Veličanstvo na predlog c. kr. vlade, noče niti priznati hrvaškega jezika in noče niti pritrditi ustanovitvi narodno ločenih okrajnih zadrug, ker mu to ne ugaja v narodnem oziru. Sploh je tudi ta zavod poitalijančevalna institucija.

Tudi oni zneski, ki so v proračunu za l. 1908 bili določeni za cestne in vodovodne zgradbe v hrvaških in slovenskih občinah — proračun za leto 1908 traja namreč še vedno naprej — se ne porabljajo za omenjene zgradbe, temveč za popolnoma druge namene.

Deželni dohodki se namreč od leta 1908 sploh brez proračuna uporabljajo v prid Italijanom in v namene poitalijančevanja dežele in končni računi se niti deželnim odbornikom ne predlagajo pravočasno.

Večina deželnega odbora se je sploh polastila oblasti deželnega zbora in jo prevzela nase ter meni, tudi nadalje brez deželnega zbora gospodariti po lastni volji kot deželni zbor. Ona meni, da more tako delati, ker je gotova, da dež. glavar ne bo sistiral njenih protipostavnih sklepov in ker ve, da tudi c. kr. vlada ne bo storila nobenih korakov v varstvo zakona. Samo enkrat je vlada nastopila in je za takrat pomagala. Pozneje pa je pustila, da deželni odbor tudi nadalje vrši nepostavnosti.

Vlada podpira na ta način eno stranko in oskoduje drugo; ona ne pospešuje enakomerno interesov vseh prebivalcev dežele; stoji nolens volens v boju obeh nacionalnih strank na strani ene proti drugi, ne upošteva bede, v kateri je hrvaški in slovensko prebivalstvo dežele in pusti nemoteno teptati zakone.

Pri vsem spoštovanju pred avtonomijo, se zdaj človeku absurdno, tudi samo pomisliti, da so v pravni državi organi javne uprave, in sicer organi, ki jim načeluje od Njeg. Veličanstva imenovani deželni glavar ki smejo samostojno postopati ter se jim ni treba držati zakonov. Tako postopanje avtonomnih deželnih oblasti in c. kr. vlade napram njim povzroča med prebivalstvom veliko ogorčenje ter nezaupanje v pravico in zakon, kakor tudi v oblast, vzbujajo popolno anarhijo v upravi in ruši, da govorim z enim delom gosposke zbornice, javno pravno zavest.

Kljub vsej ljubezni avstro-ogrski vlad napram italijanskim elementom v Istriji, kljub dejstvu, da je Italija zaveznica avstro-ogrške monarhije, se ne smejo vlade zadnje tudi nadalje pustiti od vplivov iz Italije oziroma tudi Nemčije — glej med drugim Crispiejeve spomine — voditi, temveč morajo brez ozira na kogarkoli omogočiti, da uživajo po zakonih zajamčene pravice tudi istrski Hrvati in Slovenci.

Navadno pravi vlada: pritožujejo se Slovani, pritožujejo se Italijani, vlada pa gre srednjo pot! To pa ni res; besedam ni verjeti, gledati je treba dejanja. Glejte, kako se od strani c. kr. oblasti ravna z italijanskim jezikom in kako s hrvaškim in slovenskim; glejte, koliko šol imajo Hrvati in Slovenci in koliko jih imajo Italijani itd. itd. Veliko bi se dalo tu odgovoriti gospodu predgovorniku dr. Pitaccu. Hočem pripomniti samo dveje. Jaz nisem noben prijatelj absolutizma in absolutističnih odredb, odkrito pa moram reči, da se niti ces. namestnika v Trstu, ali kate-regakoli zastopnika c. kr. vlade ne sme na primer zaradi tega obsojati, ker oživlja jasne zakonske določbe. Ve se, zakaj se Italijani in njihovi prijatelji tukaj na Dunaju, nadalje v Rimu in Berlinu razburjajo, ko kriče proti odlokom, kakršni je bil oni tržaškega namestnika zaradi inozemskih nastavljenec. Avtonomija — to je druga opazka napram dr. Pitaccu — ne sme iti tako daleč, da bi se ne smelo nastopiti proti onim, ki imajo v službi navadne tatove skupne občinske lasti, kot je na primer slučaj v Pulju. (Klici: Res je!)

Ako vladajo v Istriji, na Češkem in v drugih delih monarhije razmere, kakršne sem označil, so tega krive razne vlade, ki se niso držale zakonov, zlasti pa zakonov o enakopravnosti narodov in se jih tudi sedaj ne drže, potem je tega kriva notranja in zunanja politika vlad in je kriva dualistična naprava monarhije. Teh razmer se ne more in ne sme odobravati; obstojajo pa in kažejo, da tako kot doslej ne more iti naprej. Absolutizem ne more in ne sme vladati. Ne preostaja drugo, kot da se išče druga pota pravice in zakona za vse, da se izpremeni notranjo in zunanjo politiko, da se postavi monarhijo na druge temelje, na zgodovinske in narodne. To pa se naj zgodi čimprej da bi ne bilo pozneje prepozno. (Živahno odobravanje in ploskanje. — Govorniku čestitajo.)

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Gružekci, poslovenil dr. Leopold Léonard.

(Dolge.)

Ko je nekega večera tako gledal na vas in premišljeval, kako bi jo podjarmil, je zapazil Zveličevo, ko je šla mimo njegove hiše, je poslal naglo šla proti vasi. Hitro se je skril za stebber na verandi in opazoval, a ko je voznika pozvedovat, pri kom je bila in po kaj je prišla. Čakal je nepotrepljivo in bilo je že popolnoma mrčno, ko se je voznik vrnil in povedal, da je gosposodična iz grajščine bila pri Malinovih, Sekirskih in Šelogovih, kjer je kupovala maslo in perutnino. Pop je dal vozniku kozareček žganja v nagrado ter se je nasmehnil z zlobno radostjo od veselja radi svojega odkritja, kajti bil je prepričan, da Zveličeva agituje, a on jo bo že zasačil na svežem učinku. Zapisal si je imena gospodarjev: Malinov, Sekirski, Šelog, sami uporniki, a ta Šelog je gotovo poglavar njegovih nasprotnikov, ker ve, da mora ali se poročiti v cerkvi, ali bo pa pregnan v drugo gubernijo. Kmet ven-

dar ne zapusti svojega kraja, gospodarstva, žene, otrok . . . in prišel ga bo ponižno prositi za poroko. Dal mu jo bo, toda najprej bo moral delati v cerkvi javno pokoro z ženo in otroci.

Nasmehnil se je z razjasnjenim obrazom, kajti to bo prva zmaga nad upornimi kmeti.

Toda zadevo s Šelogom je treba pospešiti in sklenil je iti v mesto, pred odhodom je pa naročil djaku, naj skrbno sledi Zveličevi.

Med potjo je z nemirom premišljeval, da bo djak slabo in nezadostno izvršil njegovo naročilo. Res, da bi mogel zaupati svojo skrivnost stražnikom v Tesni, toda ni jima zaupal, ker je zapazil, da sta se preveč soživila s kmeti in svoje vloge ovađuhov in ogleđuhov nista vzela preveč strogo.

Kolikokrat je videl mladega Revskega, da se razgovarja s kmeti v Nametih in v Tesni . . . potem zopet Zveličevo in vendar sta oba zagrizena narodnjaka in prezirata pravoslavje! Spomnil se je svojega obiska na Pogonji v zadevi cesarjevega spomenika in prevzela ga je jeza.

Danes hoče obrniti glavarjevo pozornost na to agitacijo, naj ju zasleduje . . . a morda bi bilo pa bolje s to zadevo iti k orožniškemu poročniku Kornweitu? . . . Hm . . . toda Foma

Aleksandrovič je rekel, da je treba dejstev, a kdo ve, če bo orožništvo njegovo sumničenje vzelo za dejstva?

Raje pove načelniku, naj zasleduje . . . toda škoda, da ni Fome Aleksandroviča, on je stal pod njegovim vplivom in gotovo bi bil zamenjal ne sposobne stražnike v Tesni za boljše in ti bi prisilili upornike hoditi v cerkev in prinašati svoje otroke h krstu . . . Vzdihi je za prijateljem, pri katerem je bila zanj vedno pogrnjena miza.

Glavar ga ni pustil dolgo čakati in ga je sprejel vljudno:

»Kaj je novega v Tesni, batjuška?«

»Stara revščina, gospod glavar. Uporniki ne zahajajo v cerkev, ne dajejo krstiti otrok, ne jemljejo cerkvenih porok.«

»Hm . . . ali vi, batjuška, nimate dohodkov,« se je nasmehnil.

»Ne gre se mi za dohodke, dasiravno bi tudi to prav prišlo, ker žena zopet stoče . . . nego za pravoslavje . . . za potlačanje agitacije.«

»Kdo pa pri vas uganja agitacijo?« je vprašal začuden.

»Da ne govorim o gnezdu vsega zlega . . . Ležajsko, toda v vasi so tudi taki . . . Večkrat vidim Zveličevo s Pogonj, da zahaja v kmečke kuče, k samim upornikom, na videz kupuje ma-

slo, perutnino, toda sem prepričan, da agitira zoper vladu in pravoslavje.«

»Hm . . . hvala vam, batjuška, za sporočilo, velel jo bom zasledovati . . . mogoče, da je vaš sum utemeljen.«

»Pa ni sama,« je vzdihnil pop, »tudi sin Revskega iz Nametov se razgovarja s kmeti, gotovo jih punja, ker to je poljski narodnjak,« se je nasmehal porogljivo, »hotel sem obvestiti orožnike, toda najprej naznanjam gospodu glavarju.«

Okrajni dostojanstvenik se je pomračil, kajti Revske je smatral za svoj osebno lastnino in samo on je imel pravico jih skubsti, torej je odgovoril z uradnim glasom:

»Mladega Revskega zasledujem, a vaša predčasna gorečnost more prečrtati moje načrte, batjuška. Svetujem vam odkritosrčno, ne vtikajte se v vladne zadeve . . . sicer bom moral proti svoji volji in načelom dvigniti proti vam obtožbo, da me ovirate pri uradnem zasledovanju.«

Pop se je zmedel, kajti od časa prestavljenja Molčanovega je čutil neko spoštovanje do vplivov glavarjevih in zdaj je na tako grožnjo odvrnil mehko:

»Želim biti koristen vladi, gospod glavar, torej mi oprostite mojo gorečnost.«

Državni zbor.

Dunaj, dne 19. novembra 1913.

Slovanski in nemški blok.

Za kulislami je vzbudil včerajšnji sklep pri Stürgkhu med Nemci veliko razburjenje. Njihova nervoznost zavoljo finančnega načrta je razumljiva, manj je pa razumljivo, da se na noben način ne morejo privaditi misli, da v državni zbornici nimajo večine, in da ni nikjer zapisano, da bi morala vedno njihova obveljati. Blamirane se čutijo, ker so vse slovanske stranke prijateljski postopale z Rusini in jim omogacile časten izhod iz zagate. Da so Rusini veseli, ni treba izgubljati besedi. Nemci so hudi tudi na Stürgkha in po svoji stari navadi se zapirajo, topot v tem zmislu, da mora ta reč ministrskega predsednika stati glavo. Javno sicer tega niso povedali, pač pa so objavili izjavo, ki v nji še nekoliko sramežljivo graja Stürgkha.

V ti izjavi je pa jasno povedano, da so krščanski socialci in nemški nacionalci solidarni in govore tudi o slovanskih strankah, ki jim stoje nasproti. Slovanski in nemški blok! Vladni časopisi niso hoteli tega podčrtavati in so prinesli samo izjavo. »Reichspost« je pa popolnoma odkrito povedala svoje mnenje.

Prezgodaj bi bilo sedaj proročati, da bo ta reč vlado vrgla; doslednosti in logike je v politiki premalo, da bi en tak pojav postal začetek nove politične konstelacije. Ta logika bi namreč ne zahtevala samo Stürgkhove glave, marveč tudi uresničenje slovanskega bloka, vsaj v dalnjem obsegu. Zdaj je čas za to!

Trebanjski preiskovalni sodnik.

Dne 19. novembra so vložili slovenski poslanci interpelacijo na justičnega ministra radi postopanja preiskovalnega sodnika v Trebnjem.

Roškarjev govor.

Poslanec Roškar je kot minoritetni poročevalec utemeljeval svoja predloga v zbornici. Prvi predlog zahteva, da se za kmečke posestnike, ki pridelujejo žganje iz lastnih pridelkov, kakor so slive, češnje, jagodičje in preostanki od vina in sadjevca, davek ne zviša, ampak ostane dosedanja nastavek 90 vin. od litra alkohola tudi v bodoče.

Z drugim predlogom zahteva, da se zviša dosedanja kontingent 56 lit. davka prostega žganja na 112 lit., in da se dovolj ta množina za vsako leto, oziroma, da se izostanek za taista leta ko sadja ni, vpiše v dobro za takrat, kadar ima posestnik kaj kuhati.

Utemeljeval je predlog posebno s tem, da so kmetijski pridelki itak že z zemljiškim davkom dovolj prizadeti, da mora posestnik mnogokrat dati svoje dvakrat obdačeno žganje potrebne mu delavstvu zastoj in da se jim pri bodočem visokem davku ne bo več izplačalo kuhanje iz sadja in tudi ne sadjereja kot taka, to posebno v letih ko se vsled preobčutnega sadja zniža cena tako, da je razprodaja taistega nemožna, ker niti ne krije izdatkov za pridobitev in prevoznih stroškov, kakor je bilo v letu 1908 na Štajerskem.

Ta je pa ostal mračen, kajti vest mu je govorila, da je vzel sto rubljev za sumljivo obnašanje mladega Revskega, torej je njegova dolžnost, da gleda skozi prste na občevarje Revskega s kmeti in vsled tega je dostavil resno:

»Vi, batjuška, želite pogledati med vladne skrivnosti, toda Molčanov je letel, ker vam jih je izdal... To je nevarna stvar... Kaj mi še poveste o Tesni?»

»Prosil bi, da bi se hitreje rešila zadeva upornega Šeloga.«

»A... spominjam se, gre se za preselitev iz gubernije... to ste želeli?«

»Da, ker živi z ženo brez poroke.«

»Ah, batjuška,« se je nasmejal, »ako bi vsak pop to zahteval, bi ne imeli polovice kmetov v naši guberniji, vsaka druga kočja je »krakovski zakon«, kakor oni pravijo.«

»Toda tega ni mogoče dovoliti!« je zaklical razburjen, »to je nenravnost, zaničevanje verskih navad in dolžnosti.«

»Hm... batjuška, vidite, naj ima kmet otroke po vašem zakonu ali po krakovskem, vsi se enako rode,« se je nasmejal svojemu dovtipu.

»Toda ni vseeno za pravoslavje,« je rekel pop strogo.

(Dalje.)

¹ Uporniki so radi zahajali v Galicijo, zlasti v Krakov sklepat zakone v katoliški cerkvi. Tak skrivni zakon se je imenoval kratko »krakovski zakon.«

Stavil je govornik tudi resolucijo, s katero zahteva od vlade, da odpravi v bodoče vse preostre kazni pregreškov v vseh slučajih, pri katerih državna oblast ni oškodovana in prizadeti posestnik ni imel namena oškodovati oblast.

Današnja seja

se je popolnoma porabila zgolj za stvarne popravke glede na razpravo o novem davku na žganje.

Češki agrarec Sedlak je povdarjal, kako važno je za poljedelstvo pridelovanje krompirja. Po mnogih pokrajinah na Češkem je do 20% obdelane zemlje s krompirjem posejane.

Poljski socialni demokrat dr. Diamand je govoril proti kontingentu. Mnogi posestniki na Češkem in v Galiciji imajo prednost, da smejo neko količino špirta skuhati, ne da bi ga jim obdačili. Za vse znaša ta davčna olajšava okrog 9 milj. kron na leto.

Jezil se je, da se v Galiciji s tem okrog 3000 večinoma bogatim veleposestnikom podeli velik dar, medtem ko skoraj dva milijona drugih posestnikov ne dobi nobene ugodnosti.

Kregal se je čez vso zbornico, češ, da ji je samo zato, da se prikupi na zgoraj in mogočnim gospodom, ne pa za ubogo ljudstvo.

V marsikateri zadevi je dobro zadel, žalibože so njegovi predlogi, dokler obstoji sedanja pogodba z Ogrsko, nevsprejemljivi.

Konečno se je obravnavalo še o najnujnejšem predlogu radi učiteljskih plač. Govoril je nemško-narodni Lipka, ki je sam učitelj.

Predno se je seja končala, je vprašal nemški nacionalec Knirsch predsednika, zakaj ni z vsa odločnostjo zavrnil poslanca dr. Stranskega, ki je v svojem petkovem govoru baje žalil nemške sodnike.

Dr. Stranjsky je nasproti vprašal predsednika, če hoče braniti poslance drugih narodnosti proti napadom nemških listov, ki pravijo, da uživajo tuji narodni poslanci gostoljubje dunajskega mesta. Mi smo zastopniki naroda, ki ima svojega cesarja na Dunaju. Tukaj na Dunaju torej nismo gostje, ampak smo na svojih tleh. Ako sem v svojem zadnjem govoru rekel, da je Dunaj trapast postal, nisem pač mislil s tem prebivalstva ampak mestni zastop, ker ne dovoli tukaj češke šole, da si skoraj ena četrtina prebivalstva češke narodnosti. Seveda je bilo od strani nemških poslancev veliko krika proti izvajanju dr. Stranskega. Toda ta jim ni ostal ničesar dolžan.

Izseljeniški škandal v proračunskem odseku.

V proračunskem odseku je danes vladni zastopnik sekčni načelnik Riedl pojasnjeval kolonizacijske razmere v Kanadi, ki nudi največ prilike, da se ljudje kot kmetje naselijo. Naselili so v Kanadi približno 9000 Avstrijcev in Ogrov na kmetih; vseh izseljencev iz naše monarhije v Kanadi je pa bilo leta 1913 27.643. V Severni Ameriki se je nahajalo konec leta 1912 2.860.000, v Kanadi pa 70.000 naših izseljencev. Jutri se izseljeniška razprava nadaljuje.

Kranjski avtomobilni klub

je imel predvčerajšnjim svoj redni letni občni zbor pod predsedstvom barona Liechtenberga v srebrni dvorani grand hotela »Union«. Tajnik Govekar je poročal o delovanju v letošnjem letu in omenjal predvsem veliko avstrijsko avtomobilno tekmo, ki je vozila po naši deželi dne 23. julija t. l. Vse varnostne odredbe in markacije so bile izvršene deloma od kranjskega avtomobilnega kluba, deloma pa od dotičnih c. kr. okrajnih glavarstev. Skupno s koroškim avtomobilnim klubom se je priredila dvednevna konkurenčna vožnja, in sicer dne 15. in 16. avg. na 550 km dolgi progi. Kot zmagovalci v tej, v športnem oziru jako težavni vožnji, je bil gospod Oton Wolf, trgovec v Ljubljani, ki je prevozil progo brez vsake kazenske točke. Kranjski deželni odbor je za najboljšega vozača daroval krasno častno darilo. Športno vodstvo tekme je imel inženir gospod Konrad Krenner, katerega zasluga je, da je tekma vsestransko izborna uspela. Avtomobilne karte za Kranjsko bo izdala s pomočjo avstrijskega avtomobilnega kluba trdija Hölzel na Dunaju. Avtomobilna sezona v Ljubljani je bila v letošnjem letu jako živahna, posebno mnogo se je opazilo inozemskih avtomobilov. Nova, moderno opremljena garaža hotela »Union« nudi tujcem - avtomobilistom varne prostore za njih vozove. Velike važnosti so avtomobilni - linije, ki so se v zadnjem letu vpeljale na več krajih, kakor Ljubljana - Celje, Rakek - Prezid, Pöstolina - Gorica, Krško -

Rudolfovo, Logatec - Idrija, Škofja Loka - Ziri. V letu 1913. so pristopili h klubu sledeči člani - avtomobilisti: Sir Dit Mayercord, Pariz, baron Ringhofer, Dunaj, deželni odbornik dr. Vl. Pegan, ravnatelj Janko Jovan, Ljubljana, gospodična Olga Padowetz, Sv. Katarina pri Trzinu, dr. Demeter vitez Bleiweis, c. kr. stotnik Karel Handel, Ljubljana ter se za prihodnjo sezono pričakuje zopet nekaj novih članov. Po končanem poročilu tajnika je izročil predsednik gospodu Otonu Wolfu dragoceno darilo dežele Kranjske za kranjsko - koroško tekmo. Blagajnik gospod Oskar Schmitt poroča o stanju blagajne in predloži račune, ki se revidirajo od dveh računskih revizorjev. Na predlog odbornika se izvoli enoglasno prejšnji predsednik gospod Friderik baron Born za častnega člana za velike zasluge, ki si jih je pridobil kot ustanovitelj in večletni predsednik kluba. Izroči se mu okusno izdelana častna diploma. Ker je baron Liechtenberg izvolitev predsednika hvaležno odklonil, je bil per acclamationem gospod dr. Karel baron Born izvoljen za predsednika. Pri nadaljnjih volitvah sta bila izvoljena zopet dosedanja podpredsednika Leop. baron Liechtenberg in gosp. veleindustriec Vinko Majdič. V odbor so bili izvoljeni: Knez Hugo Windischgrätz, Leo baron Baillou, dr. Demeter vitez Bleiweis, član ravnateljstva Deželne zveze za tujski promet dr. Val. Kr. stotnik Karel Handel (športnik), lekarinar Rihard Sušnik (blagajnik), Oskar Schmitt in tajnik Karel Govekar. V športni odsek se izvoli še Peter Majdič, Celje, inženir Konrad Krenner, stotnik K. Handel, zastopnik dežele Kranjske je stavbni nadsvetnik A. Klinar, virilist c. kr. avtomobilnega kluba je eks-celencia mejni grof Pallavicini, za računsko pregledovalca: inženir Milan Lenarčič in trgovec K. A. Kregar. Športni odsek se takoj naprosi, da predloži radi izletov in voženj za prihodnje leto predloge v prihodnji odborovi seji. V letošnji zimski sezoni naj se priredi tudi družabni večeri v klubovih prostorih hotela »Union«. Glede izdaje »Triptique« (colninski listki) za tuje države se naprosi predsednika, da se informira v tej zadevi na Dunaju, da zamore tudi kranjski avtomobilni klub izdajati za svoje člane take listke. Živahna debata se je razvila v zadevi mednarodnih cestnih varnostnih znakov, ki so na državnih in deželnih cestah jako potrebni. Sklene se, da vložijo v tem zmislu prošnjo na državno cestno oskrbnitvo; h koncu omenja predsednik hvalevredno pomoč od strani gospoda deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča in ravnateljstva Deželne zveze za tujski promet na Kranjskem. Ker je dnevni red izčrpan, zaključijo predsednik zborovanje ter se zahvali v toplih besedah baronu Liechtenbergu in Vinko Majdiču za vestno vodstvo kluba in uspešno sodelovanje pri obeh športnih tekmah letošnje avtomobilne sezone.

Glasba.

(Gostovanje hrvaške opere v Ljubljani.)

Nikola Šubić-Zrinjski.

Najlepša slika hrvaške narodne zgodovine tvori snov operi. Najslavnejši, najhrabrejši hrvaški junak, idealni heroj Zrinjski tvori jedro opere. Namen ji je, slaviti in ovekovečiti hrvaško hrabrost in domoljubje, zvestobo cesarju in domovini. Snov je najlepši bisser hrvaške zgodovine, zato ni čuda, da služi še danes za uprizoritev ob posebnih slavnostnih prilikah, ni čuda, da podžge za nadnaravno silo ogenj navdušenja v vsakem srcu, ni čuda, da se oduševljajo Hrvati ob tej operi vedno in vedno in da je postala pravzaprav hrvaška opera katekohen.

Hrabri Zrinjski dobi z Dunaja nalog, naj brani Siget, dokler more, da se med tem zbere cesarske trupe in mu prihitte na pomoč. Slovesno se zakolne Zrinjski in njegovi poveljniki: Tako meni Boga velikoga, braniti ću Siget svojom krvlju. Ko pride k niemu v grad turški vodja in zahteva v imenu sultanov predajo gradu, mu Zrinjski neustrašeno ponosnih hrabrih prsi izjavi: Ako car tvoj želi grad, nek sam po ključu dodje. Zrinjski pade hrabre smrti, žrtev svoje hrabre zvestobe in navdušenja. Vredno mu stoji v sredi boja zvesta žena, ki noče iskati zavetja in rešitve temveč ostane pri svojem možu, ne boječe se smrti: gdje njemu grob, i meni tu nek bude! Njiju hčerka Jelena, verna Hrvatica ljubi Juranića, ki je vreden junak svojega tasta. Ko vidi Jelena, da ni rešitve, poda svojemu izvoljencu nož in ga prosi, naj jo zabode, da jo ne vlove Turki in ne očastijo

njenega poštenja. V naročju svojega izvoljenca, izdahne verno hrabro dušo — hrabra junakinja, kristalno čisti značaj! S sabljo jo je hotel zaslužiti hrabri Juranić, a usoda mu ni bila mila, njiju neskaljena sreča je trajala le hip — v trenutku snubitve.

Hrabra žena, ko vidi, da je vse izgubljeno, prižge veliko bakljo, pa hiti z njo v temni prostor, kjer je spravljen smodnik. Trenotek in grad z vsemi sovragi, ki so ga v divjem krik in viku napolnili, sfrči v zrak in nosi hrvaško junako slavo visoko gori v nebo: na krilih slave letimo pred večne pravde sud.

Pristno hrvaškim značajem je znal veliki hrvaški genij pl. Zajc dati lepo pristno opremo v krasno zasnovanih motivih. Kri lapola po žilah poslušalca in igralcu ob krasnih prizorih in krasnih arijah. Vseskozi stoji v ospredju sveto navdušenje za slobodu in hrvaški dom. Zrinjskemu izveni geslo v refren:

Ma, gdje se Hrvat s Turci bije,
za dom se bori svoj,
i gdje Hrvat krvcu lije,
slobode bije boj.

Z vidnim navdušenjem, z resnično oduševljenostjo so nam predočili včeraj Hrvate ta svoj dragi biser. Zrinjski (Vušković) tudi v resnici ni bil nič boljši, tak je moral biti, ljubeznjiv napram ženi in hčeri, kot lev hraber, trd in nepremakljiv napram sovragu. Tudi sloka postava Vuškovičeva se nam zdi, se posebno prilaga Zrinjskemu. Pel je vse partije popolnoma dovršeno. V srce segajoča je bila njegova romanca v drugem delu, slovo od dragega gradu. V dvospevih z Evo je bil posebno iskren, tekst mu je lahko razumljiv, ker zelo razločno in jasno predava. To pot ne vemo, jeli nadkriljeval igralec pevca, ali pevec igralca. Vloga Zrinjskega si je krasno zamislil. Posebno lep je bil prizor zakletve, na vrhuncu pa morda v sceni zadnjega dejanja. Vušković elektrizira občinstvo z vsako svojo kretnjo; kmalu bo med nami popularen, kot je med Hrvati.

Sulejman (Križaj) je kot vedno izvrsten v svoji vlogi. Nizki, zvočni bas daje njegovemu sultanu vso potrebno avtoriteto, posebno lepo zamišljena igra zaokroži vlogo in jo uvršča med najboljše. Krasen je bil prizor obupa pred smrtjo in njegovi zadnji hipi. Gdč. Korošćeva je stala vredno visoko ob strani svojega moža-junaka v vlogi Eve. Hrabra odločna Hrvatica po krvi in vzgoji, je zadela vlogo prav lepo in znala krasno stopnjevati svoje navdušenje in svojo hrabrost. Niti ene solze v sredi najljubejših bojev, niti enega boleznega vzdih; odločna, mirna, hrabra, kot prava heroinja hiti z gorečo bakljo, da zapali smodnik in reši grad turške oskrumbe.

Vloga Jelene je nežnejša. Mlada devotka, cvetka še, ki raste samotna na vrtu in ni roke, ki bi jo utrjala, da si kiti s cvetko hrabre grudi.

Brez dvoma je bila Jelena poleg očeta Zrinjskega najboljša vloga. Ga. Polakova ima nekaj posebno prikupljivega. Kot mlada devotica v nežni mladosti vrača ljubezen Juraničevu. V mladosti, nežnih prsih pa bije že hrabro hrvaško srce. Potarna malo po dragem, ki jo je ostavil, a ko se pride posloviti in dozna, da ni rešitve in, da je zmaga nemogoča, mu poda mirne roke nož, da ji ga zabode »polahano, polahano« v mlado dušo. Rajši umrje neomadeževana zvesta domu in dragemu kot da bi jo oskrunila turška druhal. Igra gospe Polakove, združena z nežnim, dovršeno izšolanim glasom je občudovanja vredna, je nekaj posebnega. Nedosežno lepo je pela svojo romanco o nežni cvetki Krasen prizor.

Juranić kot Alapić sta bila zelo dobra. Popolnoma sta se prilagodila celoti igre, Juranić je bil v tretjem dejanju izvrsten.

Vse vloge brez izjeme so bile v vsakej malenkosti velike. Levi, nam že znan, izborni. Zbor je imel to pot velično nalogo, rešil jo je tako, da je boljše ni mogoče. Kaj nam posebno ugaja? Da zbor ne išče vidno stika z dirigentom, temveč z junakom na odru. V drugem slučaju je igra naravna in enotna, v prvem komaj generalna skušnja. V tem oziru zboru hrvaške opere posebno priznanje. Orkester je vodil dirigent Albini kot vedno tudi to pot že varno.

Režiji to pot posebno priznanje. Jelene sanje so bile nekaj posebnega: Bajnokrasne vile in oba keruba v Zraku. Živa slika koncem opere (alegorija) je bila krasna, nepresežna; urejena s prečudovito točnostjo in neverjetno naglako. Tudi sicer sklepni prizori vsakega dejanja so bili vsi umetniško dovršeni.

Opera je uspela nadvse veličastno. Gledališče je bilo popolnoma razprodano, med občinstvom je vladalo posebno pristrčno razpoloženje, utis večera lep, veličasten. Mi se divimo hrvaški

zgodovini, mi se divimo njih junakom in občudujemo njih umetnost. Oduševljenje je bilo to pot tako, kot se ne kma-lu. Frenetični aplavzi po vsaki sliki niso hoteli prenehati. Koncem opere je pa občinstvo stalo pozdravljalo z burnimi aplavzi hrvaške umetnike; iz lož pa jih je obsipalo v iskren pozdrav pestro cve-tje. Gospej Polakovi in gđ. Koroščevi sta bila izročena krasna šopka, občinstvo ju je burno aklamiralo.

Užitek večera je bil za umetnika in diletanta nad vse velik. B.

× × ×

Dunaj, 15. novembra.

Koncert v prid podpornemu društvu za slovenske visokošolce 12. t. m. se je prav dobro obnesel ne le po umetniški, ampak — kakor čujemo — tudi po materialni plati. Navzočega je bilo obilo število slovenskega občinstva iz najvišjih krogov slovenske inteligence, ekselence, generali, dvorni svetniki, poslanci, ravnatelji, profesorji, pisatelji, skladatelji prav posebno obilo akademičnega dijaštva, pa tudi naši inteligentnejši delavski sloji so bili jako častno zastopani. — Sodelovale so sledeče mlade umetniške moči: pianistinja gđna Klarica Fiedlerjeva, ki je v Lisztovi »Hoji sv. Frančiška Pavljanskega po morju« in ogrski rapsodiji št. 12 pokazala lep talent in mnogo tehničnega znanja. Posebno dobro je izražala šumenje in bučanje in valovanje morskih valov, ki svetnik po njih brez strahu in energično koraka. Lep šopek cvetličih rož je poleg burnega aplavza izražal priznanje poslušalcev, ki jim je morala eno točko še pridodati. G. Ivan Trost je izvajal Wieniavškega romanco in a la zingara iz koncerta v d-molu, dalje Chopinov nocturno v es-duru op. 9. in Gossecovo gavoto. — Mladi nadarjeni violinist ima jako lepo razvito tehniko, čisto intonacijo, mehak, voljan, pojoč ton, kar ga posebno vsposablja za mehko, nežno kantileno, dasi tudi junaski, energični, razposajeni karakter dobro pogodi. Upamo, da dobimo v njem violinista, ki nam s svojo interpretacijo odpre svetovno violinsko literaturo. G. Trost je moral na splošno zahtevo tudi pridati eno točko. — G. Josip Rijavec je s svojim čuda mehkim, lirčnim tenorjem s sugestivno močjo vplival na občinstvo. Zapel nam je izmed domačih Ravnikov »Pozdrav iz daljave«, Lajovčevi »Svetlo noč« in »Serenado«, pa dr. Krekove »Misli« in »Moči mi daj, moj Bog«. Izmed tujih pa: Puccinijevo Arijo Rudolfa iz opere »La Bohème« in Verdi-jevo: Romanco Radametovo iz »Aide«. Vsled burnega aplavza je moral pridodati lepo slovensko: »Zvezde bliščijo pokojno«. G. Rijavec bo brezdvomno iz glasu in grla še »kaval si rumenja-ke« in slavo. Zakaj njegov glas ima lepo, lahno višino, prijeten kolorit, čisto intonacijo; posebne hvale vredna je njegova interpretacija, ki mu poteka iz globokega pojmovanja skladb in temu primerne lahkote in modulaciji. V taki interpretaciji, upam, bi moderne slovenske skladbe, kakršne smo sinoči slišali, povsod do veljave prišle in tudi manj glasbeno razvita publika, ki je še vedno pod vplivom arioznega petja, bi jih z umevanjem in pridom poslušala in se zamislila v čuvstvanje skladateljevo. Kdove, ali bomo imeli kdaj v domovini priliko čutiti nad seboj silo Rijavčevega talenta. K.

Dnevne novice.

+ **V boju zoper ljudstvo.** »Slovenski Narod« piše v včeršnjem uvodnem članku sledeče: »Kar vidimo sedaj v naši deželi, to je boj klerikalne družbe proti slovenskemu ljudstvu. Klerikalna stranka bije boj proti ljudstvu!« Na to zares trapa-sto pisanje stavimo na liberalce samo nekaj vprašanj: Ali ni Slovenska Ljudska Stranka s težkim bojem izvojevala volilno pravico na najširši podlagi našemu ljudstvu? Ali ni dobilo nad 50.000 mladeničev in moč, ki pred letom 1908 niso imeli volilne pravice, po novem volilnem redu pravico, da si morejo izbrati svoje zastop-nike za deželni zbor? Ali ni vsled nove voline pravice slovensko ljudstvo prišlo do besede v deželni zbornici? Ali ni po no-vem občinskem volilnem redu Slovenska Ljudska Stranka dala v naših občinah ljudstvu, ki občine vzdržuje, čast v roke? Kdo je odpravil viriliste in, če v prvem razredu? Kdo je izpeljal, da v prvem razredu odločujejo res samo tisti, kateri plačujejo največ ob-činskih doliad? Kdo je dal delavcem vo-lilno pravico v občine? Kdo je odpravil krivico, po kateri je prejšnje čase v prvem razredu odločevala večina, ki za občino marsikje ni plačevala nobenih doliad? Kdo je uredil, da je sedaj obstrukcija manj-sine pri volitvi župana in svetovalcev ne-mogoča? Kdo je preuredil cestne odbore?

Kdo je odpravil posebne zastopnike vele-posesstva in predpravo, po kateri je imel največji davkoplačevalec pravico sam ali po zastopniku biti član cestnega odbora? Ali ni dr. Tavčar leta 1910. v deželnem odboru o novem cestnem zakonu rekel, da je prava nesreča za deželo, da obsega veliko nevarnost, ki bo de dala predvsem našega kmeta. Ali ni dr. Triller 12. okt. 1910. ravnatom rekel, da z novim občinskim za-konom večina streljav v živo telo naprednega meščana in trža-na? Kdo je dal ljudstvu besedo v krajnih in okrajnih šolskih svetih in v deželnem šolskem svetu? Prej je imelo ljudstvo sa-mo pravico plačevati in molčati, glede na šolo so odločevali drugi. Zdaj je to minulo. In končno vprašujemo: Ali ni Slovenska Ljudska Stranka z novim lovskim za-konom dala ljudstvu pravico, da se varuje nasproti divjačini na svoji lastni zemlji? Kdo se je ustavljal temu, da ne bi kmet postal na svojem zemljišču večjega pome-na, kakor lovec in njegova divjačina? Ali je močče našemu ljudstvu pozabiti, da so liberalci s hrupno obstrukcijo hoteli pre-prečiti lovski zakon? — Naši ljudje dobro vedo, kdo je v boju zoper nje. Zato pa bodo liberalci tudi tako tepeni, kakor še nikoli!

+ **Knjižica »Slovenski liberalizem«** je popolnoma pošla, vsled tega se na naročila ni možno več ozirati. **Naj se nam iz vsake župnije takoj javi, koliko iztisov še žele, da eventualno napravi-mo drugo izdajo.**

+ **Pozor, somišljeniki in zaupniki v idrijskem okraju!** Liberalci begajo na najrazličnejše načine naše volilce: enkrat da je Majdič, ki bo kandidiral na liberalni program, klerikalec; potem, da je naš kandidat g. Kobi odstopil; da ga Zirovci ne bodo volili — vse zlagano! — Pazite na osebe, ki raznašajo te lažne besede; kaznjive po novi postavi volil-nega reda. Gangl ni več imun! za laži, ki jih napoveduje po svojih volilnih okli-cih, je sam odgovoren — dajte mu pri-liko, da jih dokaže pred sodiščem, ka-mor ta vrsta ljudi s svojimi lažmi in častikrajo že zdavna spada.

+ **Pri Sv. Ani pod Ljubelom** je bil v nedeljo volilni shod. Na tem je govoril deželnozborski kandidat Ivan Zabret o delu S. L. S. v zadnjem zasedanju. Za njim je domači g. župnik pojasnil naj-važnejše postavbe, ki jih je sklenila S. L. S. v korist kmeta. Vsi navzoči, katerih je bilo veliko število, so odobraval delo naših poslančev in jim izrekli zaupanje.

+ **Najboljši agitatorji za S. L. S.** so liberalne »sirovine«, ki se produci-rajo s svojimi sokolskimi manirami in pa s svojo po »Danu« umerjeno oliko najraje tam, kjer mislijo, da bodo dra-žili in žalili kakega somišljenika S. L. S. Najprej bodi povedano, da pobalin-ski in po alkoholu dišeči izbruhi raz-nih liberalnih izkvarjencev, ki niti na že-lezni nima jo toliko takta, da bi do-stojne sopotnike pri miru pustili, — pristašev S. L. S. niti žaliti ne morejo. Sram pa mora biti vsakega pošle-nega Slovenca, ki ima le marvo čuta do-stojnosti, da se dobe na slovenski z e m l j i liberalne izgube in zgaje, ki se hočejo nad svojimi političnimi na-sprotniki maščevati s prostaškimi, ne-otesanimi, brezmejno in neskončno neumnimi in naravnost svinjskimi do-vtipi ali popevkami, kakršne bi zastoj-iskali po šnopsarskih beznicah. Lahko se trdi, da je ni dežele na svetu, kjer bi posirovelost bila dosegla tako velik re-kord, kot pri mestnih pokvarjenicah, ki zajemajo svojo izobrazbo iz »Dana« in drugih liberalnih listov, oliko pa meri-jo po divjih izbruhih svojega nebrzda-nega jezika. V volitveni dobi smo. Prav je, da pokaže liberalna stranka, kakšni elementi tvorijo njeno glavno oporo. Žalostna stranka, ki se ponaša s tako kulturo! V boju zoper strupeno zalogo, ki hoče otroviti vso našo javnost! (Op-ured. Prejeli smo ta dopis od osebe, ki bo, če bo treba, gotove, zgoraj označene peteline objavila na takem kraju, da jim ne bo nič kaj ljubo.)

+ **Preroški Gangl ali s čim liberalci agitirajo.** Neki napredni volilni odbor v Idriji razdeljuje po mestu in okolici vabila na liberalne volilne shode, ki so prava ilu-stracija podle liberalne agitacije. Seveda iz vabil ni razvidno, kje da funkcionira ta volilni odbor, ali v Ljubljani ali v Idriji ali morda celo v Žireh, kamor je sklican tak shod v nedeljo. Upravičeno pa si ni upal nikdo dati svojega imena pod tako pisan program. Vendar zlobudravost dolgoze-nega oklica dosti jasno kaže na znanega deklamatorja Gangla, ki baje predseduje idrijskemu naprednemu volilnemu odboru. — Bombastično pričrjenja z zapravljenimi milijoni, ki bi jih baje bil on lahko prihranil ter olajšal z njimi bedno stanje trpe-čega naprednega učiteljstva, končuje z na-črti, ki jih je kopiral iz programa S. L. S. in ki jih ta radi liberalnega nasprotovanja še ni mogla izvršiti. Narodnostno vprašanje, ki so ga liberalci svojedobno po raznih zve-zah tako temeljito rešili, jim še vedno v-

nemirja slabo vest. Izseljeniške ladje bi ne prevažale toliko obrtnikov in kmetov, ko bi liberalci krmarili deželo. Vse te slike bujne Ganglove domišljije pa razsvetljuje završniška elektrika, ki bo plačana iz po-višanih 100% deželnih doklad, nakar pri-dejo tako hudi časi, da bo švicanje krvi postalo splošno v kranjski deželi. In takrat bodo poklicani zopet liberalci, da zavla-dajo v naši deželi. — Nič ni čuda, da se liberalni idrijski štab huduje, da so vo-litve v treznem zimskem času; po progra-mu soditi so jih pričakovali okrog pusta.

+ **Kaj je s preiskavo (?) proti po-slancu Drobničju.** Poslanec Drobnič mi piše, da po njegovem volilnem okraju njegovi nasprotniki agitirajo s tem, da je v preiskavi zaradi hudodelstva izsil-jevanja in da bodo zato neveljavni gla-sovi, ki bi bili zanj oddani. Na vpraša-nje tovariša Drobničja sem se odločil stvar v javnosti pojasniti: Najprej naj poudarjam, da se proti poslancu Drob-ničju ni vršila nobena preiskava, ampak samo poizvedbe. Bil sem namreč včeraj kot pooblaščenec poslancu Drobničja na c. kr. državnem pravdnistvu v Ljub-ljani in prosil za pismeno potrdilo, da je preiskava proti njemu ustavljena. Od pristojnega referenta sem dobil od-govor, da mi takega potrdila dati ne morejo, ker proti poslancu Drobničju sploh preiskava tekla ni, ampak so se vršile samo poizvedbe z ozirom na ova-dbo nekega Šega. Te poizvedbe so konča-ne in c. kr. državno pravdnistvo na pod-lagi teh poizvedb nima povoda nadalje proti poslancu Drobničju kaj ukreniti. Zato je vsako postopanje v tej zadevi ustavljeno. — To sem uradno dognal pri c. kr. državnem pravdnistvu! — Stvar, zaradi katere je bil poslanec Dro-bnič ovaden, je pa ta-le: Neki Šega je poslanec Drobničju kot županu očital goljufivo postopanje pri neki volitvi. Seveda Drobnič tega očitka ni hotel mirno prenesti, nego se je odločil tožiti. Ko je Šega zvedel, da ga hoče Drobnič z njegovo obdolžitvijo na odgovor sta-viti pred sodiščem, ga je prosil sam in so ga prosili Šegovi prijatelji, naj od ka-zenskega zasledovanja odneha. Drobnič je rekel, da je pripravljen odstopiti od sodnega preganjanja, če plača Šega 200 kron v namene, ki jih določi Drobnič. Šega je ta pogoj sprejel in izročil Dro-bničju zahtevani denar, Drobnič je pa ta denar takoj oddal v dva strankina na-mena, tako da njemu ni od tega denarja niti vinarja ostalo. Govori se, da so raz-ni Drobničjevi prijatelji Šego nahujskali, naj proti Drobničju vloži ovadbo zaradi hudodelstva izsiljevanja, češ, da je iz Šega tistih 200 K izsilil. Ker so uradne poizvedbe c. kr. državnega pravdnistva v Ljubljani podale ta dejanski stan, ki sem ga opisal, so seveda morali dati ovadbo Šega ad acta. V Ljubljani, dne 18. novembra 1913. Dr. Vladislav Pegan.

+ **Predavanje Slovenca o balkanskem vprašanju.** Vseučilišni profesor Murko je 14. t. m. v Monakovem v »Börsensaalu« predaval v natlačeno polni dvorani o »Bal-kanskem problemu«. Predavatelj je dejal, da je balkanski problem najbolj kompli-ciran vsled kulturno-verske mešanice, ki jo je provzročil Byzanc. Balkanski pro-blem se bo temeljito rešil le, ko se izvede versko edinstvo med Jugoslovani.

+ **Časnikarska vest.** Na sestanku urednikov hrvaških katoliških listov v Zagrebu se je sklenilo, da se »Riečke No-vine« in »Dan« fuzionirata.

+ **Odpust preostalih vojakov na mejah.** Z Dunaja brzojavljajo: Nado-mestni rezervisti, ki se še v službi za-držujejo, in rezervisti letnikov 1910 in 1911 se 25. t. m. prestavijo nazaj v ne-aktivno stanje, še aktivni nadomestni rezervisti letnika 1912. se pa bodo ta-koj obvestili, da se imajo nadejati do-pusta sredi decembra t. l.

+ **K razpletu hrvaške krize.** Z ozirom na pakt, ki sta ga svoj čas sklenili stranka prava in hrvaško-srbska koalicija, piše vče-rajšnja »Hrvatska« med drugim: Kakor se splošno trdi, obsega ta velevažni pakt točno obvezo srbsko-hrvaške koalicije in stranke prava, da se na noben način ne podaljša sedanja finančna nagodba. Zato ne razumemo, kako da se pri pretresanju vprašanja o razpletu krize ravno s strani članov srbsko-hrvaške koalicije naglaš-a, da je baš radi obnovitve finančne nagodbe potrebna brza in nagla rešitev hrvaške krize! Cinično otrsanje obvez, prevzetih s paktom, je karakterističen znak v raz-vojni akciji in sposoben, da ogorči in raz-očara tudi pristaše srbsko-hrvaške koali-cije same, ko bodo videli, kako čudno po-stopajo njihovi voditelji. — Sicer pa kriza še ni rešena in poroča tudi »Pokret«, da se topot pri pogajanjih v Pešti še ni do-segel končen uspeh. Pričakuje pa se, da se bodo pogajanja še nadaljevala. Tudi »Obzor« poroča iz Pešte, da se med Tizzo in hrvaško-srbsko koalicijo ni dosegel de-finitivni sporazum in se bo s stvarjo pečal najbrže še ministrski svet, ko se zastop-niki koalicije zopet vrnejo v Pešto. Grof Tisza je baje pripravljen popustiti do skrajnih mej, a vztraja na vsak način na

zahtevi, da koalicija kot unionistična stran-ka ne odkloni sodelovanja z ostalimi uni-onističnimi strankami v saboru, ki bodo podpirale barona Skerleca. Brez tega da bi bil hrvaški sabor nesposoben za delo in temu neuspehu se Tisza nikakor noče izpostaviti. — »Reichsposti« pa poroča njen zagrebški dopisnik, da grof Tisza vz-traja na tem, da koalicija izključi tri svoje najbolj prononsirane voditelje. — »Hrvat-ska« z dne 18. t. m. očita srbsko-hrvaški koaliciji, da ji ni za drugo, nego da se do-kopljie na vlado. V dosego tega cilja je pripravljena izdati pakt s pravaši in je izjavila celo, da je pripravljena voliti v sabor 20 starih unionistov. Koalicija je za ta cilj popolnoma popustila nasproti ogr-ski vladi, odrekla se hrvaškemu stališču in vsaki politiki, ki bi bila proti Ogrski na-perjena — vse to brez vsake garancije, da se bo v novi železničarski pragmatiki upo-števalo hrvaško stališče. — Z ozirom na vesti, da je glavna točka pogajanj ogrske vlade s koalicijo ta, da se koalicija ob-veže v sabor voliti 20 ali celo 30 starih mažaronov, — piše včerajšnji »Srbobran«, da so te vesti popolnoma neistinite in da koalicija na kaj takega niti ne misli. — Z Dunaja pa smo danes dobili brzojavko: **Rešitev hrvaške krize stoji pred durmi. Grof Tisza je včeraj cesarju o tozadevnih pogajanjih poročal. Baron Skerlec se po vsej priliki še ta teden imenuje za bana in se volitve za sabor v najkrajšem času razpišejo.**

— **Obrat Canadian - Pacific v ome- jenem obsegu dovoljen.** Z Dunaja po-ročajo: Vlada je družbi Canadian Pa-cific zopet dovolila nadaljevanje obra-ta pod sledečimi pogoji: 1. Kot general-ni zastopnik družbe se odobri g. A. G. Veith. 2. Dovolj se prometni obrat z blagom, razglednimi vozovi in potni-ki 1. in 2. razreda. 3. Zastopstvi na Dunaju in v Trstu se zopet otvorita. 4. Ostala zastopstva rabijo za otvoritev v vsakem slučaju dovoljenja ministr-stva.

— **Smrtna kosa. — Vihar. — Po-žar.** Iz Hrenovic nam poročajo: Danes ponoči je umrl tukaj ob 11. uri dobro-znani trgovec in posestnik Stefan Družnik po dolgi in zelo mučni bo-lezni, pa pravi Job v vsem potrpljenju. Rajnik je bil zelo priden in nadarjen. Iz malega si je pripomogel z vestnost-jo in poštenostjo do lepega premože-nja. Cenilo in ljubilo ga je vse, ker ni imel zlobnega srca. Počivaj v miru, blaga duša! — Tudi pri nas je napra-vil zadnji vihar občutno škodo na strehah. V Landolu je odnesel 16 kva-dratnih metrov široko streko z vsem lesovjem vred raz odnotno zakristijo čez zid več metrov daleč kar v celoti kakor kak »klobuk«. — Nedeljsko »martinovanje« nam je opoludne ne-nadoma pokvalil požar. Začelo je go-reti pod »Poloninim« kozolcem, ki je bil naenkrat plamenu s hlevom vred. Druge stavbe so reili ljudje in požarne brambe. Da ni bilo tako mirno, bi bil »Hrib« v veliki nevarnosti. Zapalila je ali zlobna roka ali pa »cigareta«.

— **Nepotrebno beračenje.** Iz Mavčič, dne 18. novembra. Danes sva podpisana zvedela, da Stenovce iz Mavčič št. 26 kot revež razpošilja neko tiskano prošnjo za podporo, v kateri je dal tudi najini imeni natisniti, češ, da potrjuje-va, kar v prošnji navaja. V pojasnilo sva prisiljena sledeče izjaviti: Pred nekako poldrugim letom sva mu res podpisala neko prošnjo, toda izrečno le za Ame-riko, nikakor pa ne za domače dežele. Trdil je namreč, da bo prosil tamošnja društva, naj ponesrečencu pomagajo. Kar sva takrat podpisala, je bilo resnično, a drugače je dandanes. Dobri na-ši Američani so poslali Stenovcu do 3000 K. S tem je (ako je hotel) plačal lahko vse dolgove ter je letos še nekaj sveta kupil. Radi tega izrekava sloves-no, da je Stenovce najin podpis zlorab-lja, pa tudi, da je v naši župniji — kaj šele drugod! — mnogo ljudi, ki so večji reveži, kakor je Stenovce sedaj. Ljubo bi nama bilo, ako notico o tem objavijo tudi drugi listi. Dr. Jos. Marinko, župni upravitelj, Franc Oblak, župan.

— **Novice iz kranjskega okraja.** Pri streljanju se je povodom žegnjanja v Trsteniku ponesrečil 20letni Franc Sil-ler. Strel ga je zadel v obraz in v desno roko. Fantov obraz je popolnoma ope-čen, desno roko pa ima odtrgano. Re-veža so prepeljali v ljubljansko bolnico. — Konjska smrkvost v Kranjskem okraju še ni ponehala. Zadnji čas je zbolelo par konj Tomažu Prevodniku v Brodeh. — Štirinajstletna Jožefa Ku-har, uslužbena pri posestniku Florijanu Klemencu v Smartnem pri Cerkljah kot otroška varuhinja, je pred kratkim dala nekaj mesecev starega otroka svo-jega gospodarja na zapeček pri kotlu, kjer so kuhali pičo za prešiče. Kotel je bil samo napol pokrit z desko. V neopa-ženem trenutku je padel otrok v kotel in se opekkel tako, da je drugi dan umrl. — Spomenik sv. Janeza Krstnika v Kra-nju je ravnokar dodelan. Okrog spome-

nika je zasajeno drevje. Spomladi pride okrog še ograja. — Poizkusna avtomobilna vožnja iz Kranja v Kokro se je vršila pred kratkim, pa se radi slabega vremena ni mogla do konca izvršiti, ker je avtomobil obličal v snegu. Pri vožnji so bili navzoči okrajni glavar Schitnik in stavbni nadsvetnik Bloudek. Koncesijo je vložil g. Kolenc iz Celja.

— **Shod sodalitatis Ss. Cordis Jesu** za ribniško dekanijo bode v sredo, dne 26. novembra, točno ob 10. uri dopoldne v Dobropoljah.

— **Slovenski vsedijaški shod na Dunaju** se vrši v soboto, dne 22. t. m., ob pol 9. uri zvečer pri Lüthnerju, I., Auerspergstraže 6. Dnevni red: Podporniške zadeve.

— **Slovensko katoliško akademično društvo »Dan« v Pragi** si je izvolilo na običnem zboru dne 15. novembra 1913 sledeči odbor: Zavadlal Miha, cand. iur., predsednik; Koruza Josip, stud. iur., podpredsednik in blagajnik; Kovačec Janko, tud. iur., tajnik; Kürschner Eduard, stud. ing., gospodar in knjižničar.

— **Nesreča.** 17letnemu postiljonu Ivanu Ulčarju iz Lesc se je splasil konj, ko je vozil pošto za Lesc na Bled. Pri tem je padel z voza in si zlomil levo nogo. Pripeljali so ga v ljubljansko deželno bolnišnico.

— **Ogenj.** Dne 18. t. m. zvečer je zgorelo poslopje A. Robasa št. 15 v Sp. Pirničah. Da ni bila takoj na licu mesta požarna bramba iz Zg. Pirnič in pred kratkim ustanovljena ona iz Preske, bi se ogenj gotovo razširil na bližnje poslopje. Tako pa so gasilci pod spretnim vodstvom načelnikov gg. Lavtižarja in Zerovnika kmalu preprečili, da se ni ogenj bolj razširil. Hvala za njih trud!

V. češki kongres prirodoslovcev in zdravnikov. O Binkoštih leta 1914. vrši se v Pragi V. kongres čeških prirodoslovcev in zdravnikov. Osrednji odbor v Pragi je naprosil primarija g. dr. V. Gregoriča, da sestavi slovenski pripravljalni odbor, ki naj bi izvršil vsa predpisa za kolikor moč častno in mnogoštevilno udeležbo od strani Slovencev. Podpisani odbor prosil vsled tega vsa slovenska strokovna društva, da imenuje svoje zastopnike v pripravljalni odbor. Omeniti je treba, da so prireditve tega edinega redno se vršечеlega slovanskega kongresa v Avstriji zelo zanimive in da nudijo bogate užitke na polju prirodoslovne in zdravniške vede. Želeli bi bilo torej, da se slovenski prirodoslovci in zdravniki v obilnem številu udeležijo kongresa in da prijavijo predavanja in referate. — Društvo zdravnikov na Kranjskem.

— **»Klub slov. tehnikov« v Pragi** naznanja, da se vrši I. klubova seja v petek dne 21. novembra v prostorih akademičnega društva »Adrija«. Predava tovariš Verius Švajger: O težavah pri strojih.

BERCHTOLDOV EKSPOZE.

Berchtold je včeraj poročal v delegacijah o zunanjih politiki. Izvajal je, da je zasledoval sledeče smeri svoje politike: samostojno Albanijo, prosto Adrijo in ustvaritev stalnih razmer na Balkanu. Zelo obširno je Berchtold govoril o svojih albanskih uspehih nasproti Srbiji in Črnigori. Naglašal je, da se je Avstro-Ogrska pri konferenci v Peterburgu odločno zavzela za rumunske zahteve. O naših sedanjih razmerah z Rumunijo je izjavil, da spremljamo Rumunce z najtoplejšo simpatijo. Koliko smo pa mi Rumuncem simpatični, to je pa drugo vprašanje. Berchtoldovi predniki so o Rumuniji takoj po trozvezi govorili; Berchtold jo je pa sedaj postavil za Rusijo in Francijo. Bulgarsko armado je radi njene hrabrosti pohvalil, lahko je pa pograbil Gešovno vladu. O Albaniji sodi Berchtold zelo ugodno. Tudi Turčijo je tolažil. Zahvalil se je zaveznicima Italiji in Nemčiji za podporo in sodelovanje ob krizi na Balkanu. Z zadovoljstvom je izjavil, da so se izboljšale razmere med Nemčijo in Anglijo in da so se tudi omilila nasprotstva z Rusijo. Čudil se je, ker francosko časopisje včasih napada našo monarhijo, dasi nimamo s Francozi križajočih se interesov. Končno je Berchtold izjavil, da upa na ugoden napredek naše trgovine na Balkanu.

Avstrijski delegati so Berchtoldov ekspoziciji sprejeli zelo hladno. Nihče ni ploskal, ko je minister končal. V ogrski delegaciji so pa Berchtoldu zelo ploskali, ker je govoril gladko mažarsko.

MLADOČESKI PORAZ V PRAGI.

Ob ožjih volitvah v praški obč. svet dne 19. t. m. so bili mladočehi poraženi. Opozicija, ki je štela prej le tri glasove, jih bo zdaj 15 štela.

Z JUGA.

Nastavljenje civilnih oblasti ob srbsko-albanski meji. Vlada je zopet nastavila ob srbsko-albanski meji civilne oblasti in odpravila vojaške oblasti. Ostanke pa v veljavni ukaz, da se smejo osebe, ki se odtegnjejo oblastem, ustreliti, njih rodbine pa pregnati.

Črnogorsko poslanstvo ustanove na Dunaju. Poslanik postane bivši minister Matanović.

Take Jonescu o položaju. Take Jonescu je izjavil, ko je vrnil iz Aten, glede na grško-turške razmere: Razen vprašanja otokov ne more nobena stvar več motiti bodočih prijateljskih odnosov med Turčijo in Grško. Tega vprašanja pa Turčija in Grška ne moreta sami rešiti, marveč morajo velesile to rešiti. Za Rumunijo je bil v Atenah sklenjen važen mir, ker so se z njim razne spletke končale in ker so se izognili tretji balkanski vojski, ker je bila nevarnost vojske večja, kakor se je mislilo. Turčija in Grška sta nam za našo intervencijo odkrito hvaležni in tudi mi smo pripravljeni vračati prijateljstvo. Rumunija želi mir. Mi bomo z vso svojo avtoriteto proti tistim nastopili, ki bi pozikovali kršiti mir. Glede na albansko vprašanje sodi Take Jonescu, da bo Grška spoštovala sklepe londonske konference, če bi tudi čutila, da trpi krivico.

Nove grške vojne ladje. Mornariško ministrstvo je izdelalo nov načrt, po katerem se grško brodogradnja v kratkem združi. Nameravajo tudi dva dreadnoughta zgraditi, kar bo stalo 300.000.000 K.

Obletnica dneva pri Bitolju. 19. t. m. se je slovesno praznovala obletnica o osvoboditvi Bitolja. Zmagovalec pri Bitolju, poveljnik I. srbske armade, prestolonaslednik Aleksander, minister Pasić, general Bošanić, Jovanović in Janković, belgrajski župan Davidović z več občinskimi svetniki so se udeležili slavlja. Prebivalstvo jih je navdušeno sprejelo, ker se je prepričalo, da se pod srbsko postavo vsi državljani in veroizpovedanja enakopravna. V Bitolju se je trgovina zelo dvignila. Spomladi se namerava pričeti že graditi železniška proga Skoplje—Bitolj, eventualno Veleš—Bitolj in druga proga Veleš—Čez Stip in Kočano do nove srbsko-bulgarske meje. Včerajšnje slavlje je bilo velikansko. Slavila se je lanska zmagaja pri Bitolju in kulturna, gospodarska in moralna zmagaja nad prebivalstvom.

Srbska sinoda sklicana. Dne 14. t. m. je mitropolit Demetriji otvoril srbske cerkveni zbor, ki sta se ga udeležila tudi škofa iz Niša in Šabca. Prva točka dnevnega reda je bila volitev dveh škofov namesto umrlega škofa Save in upokojenega Melentija. Škofje iz Nove Srbije se sinode niso udeležili, ker razmere z ekumenskim patriarhatom carigradskim še niso na jasnem.

VSTAJA V MEHIKI.

Vstaški general Gonzales je zavzel mesto Viktorija in je vso posadko pobil. Gonzales poroča, da je bila bitka najbolj krvava dozdaj. V glavnem mestu so imeli avstrijski in nemški podaniki shod, na katerem so razpravljali o obrambi v slučaju, če izbruhnejo v glavnem mestu nemiri. Zednjene države še vedno sijojo, da Huerta odneha in mislijo le blokirati Veracruz in druga obrežna mesta. Huerta je že zapustil glavno mesto in se podal v utrjeni Chepultepec. Japonci so odposlali Huerti 20.000 pušk, 45 topov in 15.000.000 patron. Vstaši nameravajo vse železniške mostove razstreliti. Glavno mesto prebivalci zapuščajo. Huerta je zbral vso svojo armado in jo je odposlal proti Orizabi, kjer se vstaši zbirajo, da napadejo železniško progo proti Veracruzu.

Primorske vesti.

Kranjski izseljenec prijet. Na kolodvoru v Korminu je policija aretirala Urbana Štrempljca iz Kranjskega, 21 let starega, in Vida Jakišča iz Bosne, ki sta se hotela izseliti v Ameriko in sta imela s seboj silno vsoto denarja. Štrempljci bi se bil moral 19. t. m. javiti v Ljubljani k vnovčenju.

Nov advokat. V Trstu se je nastanil kot advokat dr. Edmond pl. Höberth.

Odkrita velika tihotapstva. Finančni komisar Gustav Künzel v Trstu, ki je bil letos na barkovljanski cesti pri zasledovanju tihotapcev z revolverjem v okoliših in je bil odlikovan z zaslužnim križcem s krono, je zasledil zdaj, da se je iz magacina št. 26 v pristanišču, ki je ima v najemu inozemec Alojzij Guattacini, izvažalo v mesto veliko tihotapskega blaga s pomočjo potvornih izkazov, da je blago bilo že zacarinjeno. Zaprli so omenjenega Guattacinija, optika Jožefa Canarutto in kapitana neke jadrnice. Preiskava se nadaljuje.

Lloydov parnik »Marienbad«, ki je pri S. Maura ponesrečil, je rešen in je z lastno močjo odplul v Krf, kjer ga popravijo.

Surovost. Blizu Pazina so neznanci 68letnega Ivana Jugovca tako s kamenji iz zasede obsipali, da je nevarnost, da umre. Glavo ima vso razbito, telo pa hudo ranjeno.

Umrla je v Ajdovščini v dobi 30 let gospa Roza Gostiša, soproga železniškega skladiščnika v Ajdovščini.

Društvo kmetijskih učiteljev iz južnih avstrijskih kronovin naznanja,

da je dosedanje načelstvo v interesu društvenega poslovanja odstopilo in se nadomestilo sledeče: Načelnik: Ivo Sancin, c. kr. potovalni učitelj za kmetijstvo v Pulju; podnačelnik: Josip Zabavnik, c. kr. vinarski nadzornik v Trstu; poslovodja: Rado Lah, c. kr. tehnični pristav v Trstu.

Nasilen človek. Dne 18. t. m. je finančni stražnik v Puntu franco v Trstu ustavil težaka Ivana Zotticha, ki se je, nabasan z nekim blagom, skušal skozi omrežna vrata zmuzati na prosto. Mož pa je postal nasilen in ga je stražnik vlekel s seboj do blizustojечеga stranišča, kjer bi se bila lahko zgodila kaka nesreča. Pa je prišel pravočasno mimo policist, ki je moža ukrotil, konstatiral, da ima s seboj posušenega grozdja in ga odvedel v zapor.

Parnika Levantske črte »Romania« in »Bosnia« sta bila iz sanitarnih vzrokov od pomorske oblasti v Benetkah ustavljena.

Koroška Marija Lipounig, 28 let stara dekle iz Sv. Petra na Koroškem, je sedaj v Trstu brez posla in je imela znanje z nekim 70letnim človekom. Zena in hči slednjega pa s tem znanjem nista bili nič kaj zadovoljni in sta imenovano dekle na cesti Silvio Pellico napadli ter je hči omenjenega starca dekletu celo z nožem pretila. Hčeri se pa ni zgodilo nič hudega.

Zadnje vesti.

BARON SKERLECZ HRVAŠKI BAN. Dunaj, 20. novembra. Baron Skerlec je imenovan za hrvaškega bana.

POVIŠANJE NAŠE VOJSKE.

Dunaj, 20. novembra. V vojnem odseku ogrske delegacije je vojni minister Krobotin izjavil, da se mora stanje vojaštva zlasti na mejah povišati tako, da bi moglo v kritičnih situacijah tudi že z mirnim stanjem uspešno nastopiti.

IZJAVA GENADIEVA.

Dunaj, 20. novembra. Bulgarski zunanji minister Genadiev je izjavil, da v Bulgariji ne obstoja nobena agitacija proti kralju. Pa tudi če bi obstojala, ne bo imela uspeha. Z Grčijo in Srbijo se bodo kljub vsem težavam morale obnoviti diplomatske zveze. Razmerje z Rumunijo se utrdi. Razmerje z Rusijo je danes jasnejše nego je bilo za časa Daneva. Kar se tiče Avstro-Ogrske, vemo, kakšnega zvestega prijatelja imamo v njej.

TURŠKO-GRŠKA MIROVNA POGODBA.

Carigrad, 20. novembra. Današnji listi objavljajo besedilo miru med Turčijo in Bulgarijo.

FRANCIJA JE BILA PRIPRAVLJENA.

Pariz, 20. novembra. Mornariški minister Baudin je izjavil, da je bilo francosko brodogradništvo pripravljenost za vojsko pripravljeno.

IZ ALBANIJE.

Valona, 20. novembra. Trgovinski minister Hasan-beg je demisioniral.

POTOVANJE ŠPANSKE KRALJEVE DVOJICE.

Madrid, 20. nov. Potovanje španske kraljeve dvojice na Dunaj se je vsled obolenja kraljice Ene preložilo.

ZRAČNI POLET.

Dunaj, 20. novembra. Nadporočnika Parsić in Szapary, ki sta se včeraj jutraj dvignila v aeroplan iz Dunajskega Novga mesta, sta po triurnem poletu dospela v Bosanski Brod.

DELAJSKO GIBANJE.

Budimpešta, 20. novembra. Delavstvo tovarne za stroje Ganz je končalo stavko. Ravnateljstvo je 46 izprtih delavcev zopet sprejelo.

Peterburg, 20. novembra. V tukajšnjih tovarnah štrajka 65.000 delavcev. V pristanišču v Rigi jih stavka 14.000.

Ljubljanske novice.

Iz Razpošiljanje deželnozborskih volilnih legitimacij. V prihodnjih dneh se bodo začele pošiljati po pošti deželnozborskim volilcem v Ljubljani legitimacije in glasovnice za volitev enega deželnega poslanca iz splošne kurije dne 1. decembra in za volitev dveh deželnih poslancev iz mestnih volilnih okrajev »mesto Ljubljana 1« in »mesto Ljubljana 2« dne 16. decembra. Glasom § 26. deželnega volilnega reda se pozivljajo volilci, naj v vseh slučajih, ako bi iz kateregakoli vzroka ne dobili legitimacij in glasovnic najdalje do zadnjih treh dni pred volitvijo, torej do 28. novembra za volitev v splošni kuriji, oziroma do 13. decembra za volitev v mestni kuriji, pridejo same osebe k c. kr. deželnemu predsedstvu. Legitimacije in glasovnice, ki bi jih pošta ne mogla dostaviti, se bodo izdajale za splošno kurijo 28., 29. in 30. novembra in za mestno kurijo 13., 14. in 15. decembra od 9. do 12. ure dopoldne in

od 4. do 7. ure zvečer pri c. kr. deželni vladi v sobi št. 41, v pritličju, vhod iz Gregorčičeve ulice.

Iz Prihodnje gostovanje hrvaške opere se bo najbrž vršilo na praznik v ponedeljek, dne 8. decembra. Da se omogoči tudi občinstvu izven Ljubljane poset opere »Nikola Šubić Zrinski«, se bo na praznik v ponedeljek ponavljala opera »Zrinski« z izdatno znižanimi cenami. Na večer istega dne se bo pela noviteta opera »Lakme« francoskega skladatelja Masseneta, ki jo v Ljubljani še nismo čuli. V torek zvečer pa se poje Puccinijeva opera »Madame Butterfly« z gospo Polakovo v naslovni vlogi. Drama bo igrala v soboto, dne 6. in v nedeljo, dne 7. decembra.

Iz Pri cerkvenem koncertu v stolnici ljubljanski, ki ga priredi Cecilijano stolno društvo v sredo dne 3. decembra ob pol osmih zvečer, se bo kot glavna in najbolj obsežna skladba izvajal Gustav Erlemannov misterij »Adoratio crucis« za mešani zbor, solo, orkester in orgle. Poleg tega še razne druge izbrane pevske in orgelske skladbe. Prodajo sedežev po 3, 2 in 1 K ter vstopnice po 50 vin., za diake po 30 vin., je iz prijaznosti prevzela Katoliška Bukvarna.

Iz Katoliško društvo za delavke priredi v nedeljo 23. novembra 1913 ob 5. uri zvečer v dvorani Ljudskega doma zabaven večer s sodelovanjem pevskega zbora. Spored: I. Petje: a) A. Foerster: Pobratimija. b) Fr. Ferjančič: Spomin. c) Družovič-Malat-Beran: Venček slovanskih narodnih (1. maloruska, 2. češka, 3. ruska, 4. srbska, 5. hrvatska, 6. češka). II. Predstava: Igra v treh dejanjih: Napuh hodí pred padcem. — Vstopnina: Sedeži I. in II. vrste 2 K, III. in IV. vrste 1 K 50 vin., od V. do VIII. vrste 1 K, od IX. do XI. vrste 80 vin., balkon 80 vin., Galerija I. vrste 1 K, II. vrste 80 vin., od III. do V. vrste 60 vin., stojišče 30 vin. Predprodaja vstopnic od 16. novembra naprej vsak večer od pol 7. do 8. ure v Ljudskem domu (II. nadst. 22) v društveni sobi in na dan igre pri blagajni od 4. ure naprej.

Iz Kos dr. Tavčarjevega Martinovega plašča je majhen. Naš gospod župan je v zadnji občinski seji stresal okoli s svojo usmiljenostjo. S takim nastopom, je mislil, da bo koga omamil, da se za natančnejše podatke iz ubožnega zaklada ne bo brigal. Z Jesenic smo danes prejeli pismo o pravem dr. Tavčarjem Martinovem plašču: Dr. Tavčar je dal Antonu Resmanu, cigarsina je ustrelil Tavčarjev sin, 210 K in pa spomenik na grobu je plačal, pa se je pritožil, da je dal Resmanu napraviti prelep spomenik. Poprej je Tavčar Resmanu vse obetal: da bo skrbel za otroke, da bo dal hčerko šolati za učiteljico itd. Po obravnavi je Tavčar na vse to pozabil in je Resmanu dne 28. avgusta 1908 pisal dobesedno sledeče pismo: »Ker sem iznova poizvedel, da od svojega sina prav čisto nič imeli niste, se v to stvar nič več ne vtiham.« Sin pa je v resnici ves svoj zaslužek iz tovarne redno dajal svojim staršem. Žena Resmanova je bila šestkrat v Ljubljani, da bi dobila gospo Tavčarjevo in jo zaprosila za kako podporo. Toda vselej, ko je hišina gospej naznanila, je Resmanova dobila odgovor, »da so gospa bolni, da so prehlajeni itd.« Pred 14 dnevi je bila Resmanova zopet v Ljubljani in je gospo Tavčarjevo toliko časa v veži čakala, da jo je dobila, in ji je gospa Tavčarjeva milostno dala 3 K, katere pa ji je Resman po pošti vrnil. — Torej vidite, da je kos Tavčarjevega plašča prav majhen!

Iz pisarne slovenskega gledališča. V soboto dne 22. t. m. se vprizori A. Strindbergova drama »Oče« z gosposdom ravnateljem Ignacijem Borštnikom v naslovni vlogi. — Nedelja dne 23. t. m. se ponovi ob 3. uri popoldne narodna igra »Revček A. Andrejček«, ki je prošle nedelje pri premieri nenavadno dobro vspela. Zvečer ob 7. uri pa se igra po dolgem času zopet enkrat nad vse zabavna veselo-igra »Sladkosti rodbinskega življenja«.

Iz Čevljarska ulica zopet odprta za pešce. C. kr. policijsko ravnateljstvo razglasuje, da je Čevljarska ulica, ki je bila vsled demolaranja Obrezove hiše popolnoma zaprta, sedaj za pešce zopet prosta.

Iz Nezgoda. 16 letnega ključavničarskega vajenca Franca Jurjevčiča pri Zabkarju je včeraj nek njegov tovariš tako nesrečno vrgel na tla, da si je zlomil nogo. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico.

Iz Posledica alkohola. Franciška Tič, vdova in kuharica, stanujoča v Strelški ulici št. 8, se je včeraj tako napila vinske kapljice, da je na Hradeckijem mostu onemogla in se poškodovala na glavi. Pripeljali so jo v deželno bolnišnico, kjer so jo pa do danes že »zbrili« in poslali domov.

Iz Nezgodi. V Samassovi tovarni je vajenec Ladislav Arnšek oblal na stroju neko železo in prišel med tem s kazal-

cem in mazincem v stroj, kateri mu je oba prsta zmežkal. — Istotam je ponesrečil vlivar Franc Skrajnc pri topljenju neke kovine. Nekaj topljine mu je padlo na levo nogo in ga tako opekla. da je moral na zdravnikovo odredbo ostati doma.

Ij **V dramatično šolo** slovenskega gledališča se je mogoče vpisati vsaki dan (kadar ni predstave) med 6. in 7. uro zvečer in sicer v gledališki dvorani (drugo nadstropje).

Ij **Društvo slov. profesorjev v Ljubljani** priredi v soboto dne 22. t. m. priateljski sestanek pri Tratniku (Sv. Petra cesta). Začetek ob 8. uri zvečer. Vazni razgovori. Pridite, tovariši! Odbor.

Ij **Koncert »Glasbene Matice«**. V nedeljskem koncertu nastopi tudi izreden talent, ki je šele 15. leto dovršil, pa se že lahko ponaša s sijajnimi uspehi kot produktiven in reproduktiven umetnik Jurij Szelli. Leta 1897. v Budapešti rojen, se je od 1904 naprej izobraževal na Dunaju v klavirski umetnosti pri profesorju Foersterju in profesorju Mandyczewskemu. Kot illeten deček — znan »Wunderknahe« — je že koncertiral prvokrat s »Tonkünstler«-orkestrom pod Nedbulom.

Ij **Vojaške vaje z motornimi vozili**. Neaktivni častniki kakor tudi moštvo lahko svojo orožno vajo odslužijo z avtomobilom ali motornim vozilom. Tozadevno se imajo pismeno ali ustmeno prijaviti do konca meseca decembra pri domobranskem okrajnem dopolnilnem poveljstvu. V tej prijavi je treba natančno navesti tipo in silo dotičnega motornega vozila. Pri osebnih avtomobilih pa je tudi pripomniti, če je dotični šofer rezervnik stalne vojske ali domobranstva. Prevozne stroške za šoferja, motorna vozila kakor tudi za prehranitev šoferjevo trpi domobranska uprava. Za vsak dan porabe se dobi za avtomobil po 30 kron, za motorno kolo pa po 6 kron odškodnine.

Šlarske novice.

š **Miklošičeva stoletnica**. Danes, dne 20. novembra je preteklo sto let, kar se je v vasi Radomeršah na Murskem polju narodil velik slovenski učenjak dr. Franc Jurij vitez Miklošič. Njegova slavna dela še danes pričajo o velikih talentih, ki jih ima v sebi slovenski narod. Umrl je velik naš rojak dne 7. marca 1891.

š **Iz šole**. V začasni pokoj je stopila definitivna učiteljica v Slivnici Stefanija Lecker. V stalni pokoj so stopili: začasno upokojena učiteljica v Št. Vidu na Planini Josipina Bezljaj, začasno upokojena definitivna učiteljica v Laškem trgu Albina Cuntara, nadučitelj v Šmarjeti pri Rimskih toplicah Franc Pečar, začasno upokojena def. učiteljica v Šmarju pri Jelšah Leopoldina Hočvar-Jutraš. Častno priznanje se je izreklo ob priliki upokojitve def. učiteljici Albini Cuntara v Laškem trgu za njeno dolgoletno zvesto službovanje na šolskem polju.

š **Umrli** je v Konjicah v torek zjutraj prebлага gospa Ana Šepic, roj. Janžič. Pogreb bode v četrtek popoldne ob 3. uri.

š **Poročil** se je v Središču dr. Matko Zorjan, c. kr. avskultant v Mariboru, z gđco Rafaelo Kosijev, hčerko nadučitelja.

š **S plesišča v smrt**. V Trofaiachu na Srednjem Štajerskem so našli dne 17. t. m. 20letnega dninarja Ernsta Apšena v preši obešenega. Apšen, ki je rojen v Meži na Koroškem, je bil grozno udan snopsu in — plesu. Celo noč, preden se je obesil, je popival in plesal. Mladina, strezni se!

š **Hudi bik**. Dne 14. t. m. je posestnik Anton Zidanšek v Spitaliču pri Konjicah gnal bika. Med potjo je postala žival nenadoma divja, je skočila proti Zidanškemu, se zaletel v njega z rogovi ter ga vrže na tla. Ko so Zidanška rešili iz mučnega položaja, je imel že tako težke poškodbe, da se dvomi, če bo okrevale.

š **Požar**. Pri posestniku Ivanu Vogrinu v Ilju pri Šostanju je izbruhnil dne 13. t. m. zvečer požar v hlevu, ki je uničil poslopje kakor tudi večjo množino krme, vozove itd. Vogrin ima škodo nad 4000 K, ki je deloma pokrita z zavarovalnino.

Koroške novice.

k Zanimiva obravnava pred celovško poroto. Decembra meseca se bo vršila pred celovško poroto obravnava proti nekdanjim puljskim mestnim uslužbencem, kateri so bili, kakor znano, v Rovinju po pravoreku laških liberalnih porotnikov oproščeni. Bomo videli naziranje celovških porotnikov.

k **Pogrešana dunajska turista v koroških gorah**. Dunajska turista Aschen-

brenner in Skofiz, o katerih so mislili, da sta se ponesrečila v koroških gorah, sta poslala na Dunaj brzojavko, da se vračata domov.

OBSODEBA AVSTRIJSKEGA VOJUNA V VIDMU.

Iz Vidma na Laškem poročajo: Tukaj so obsodili zaradi vohunstva na koroški Avstrije Milana Zapletarja iz Kave na Hrvaškem v dve leti in osem dni zapora ter v globo 2000 lir, ker je skušal dobiti načrte nekih novih laških utrd v Furlaniji. Zanimiva a skoraj neverjetna je trditev Zapletarjeva, da mu je dalo denar in ga poslalo s pismom na Laško — c. kr. orožništvo v Gorici.

Redilna in zdravilna moč

ribjega olja je splošno znana, pa tudi resnica, da more le malokdo to neprijetno in težko prebavljivo olje zavživati. Kdor torej seže po Scottovi emulziji ribjega olja, ta si ne bo nikdar več želel navadnega ribjega olja, saj je ta izdelek res tako okusen in lahko prebavljiv, da ga z veseljem zavživajo veliki in mali. Poleg tega pa še Scottova emulzija ribjega olja po svojih primesih navadno ribje olje na redilni vrednosti prekaša in je torej pri odraslih in otrocih povsod tam na mestu, kjer je potrebno telo krepiti, kakor: po prehladu, pri oslabelosti, pri otežkočenem pridobivanju zob, pri prenežni tvorbi kosti pri otrocih, po boleznih, pri shujšanju itd. Ampak samo Scottova emulzija, in nikaka druga! 7

Cena originalni tekenici z K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 v. v znakah na Scott & Bowne, G. m. b. H., Dunaj VII, in se sklicuje na ta časopis, se mu pošlje za poskušnjo 1 tekenica potom lekarne.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 20. novembra 1913.

Pšenica za april 1914.	11 35
Rž april 1914	8 7
Oves april 1914	7 33
Koruza za maj 1914	6 34

Kurzne cene

dne 19. novembra 1913.

Državne rente.	K	h
4% konv. dav. pr. kron. renta (maj—nov.)	81	45
4% konv. dav. pr. kron. renta (jan.—jul.)	81	45
4 2/2% avstr. velj. papir. renta (feb.—avg.)	84	90
4 2/2% avstr. velj. srebr. renta (apr.—okt.)	85	—
4% avstr. zlata renta, davk. prosta . . .	103	75
4% avstr. kron. renta (marec—sept.)	81	90
4% av. kron. renta iz l. 1912 (junij—dec.)	81	45
4% ogr. renta v zlatu	98	90
4% ogr. renta v kronah iz l. 1910. . .	80	55
4 1/2% ogr. renta v kronah iz l. 1913. .	88	80

Druge javne zadolžnice.

4% kranjsko deželno posojilo iz l. 1888.	—	—
4 1/2% kranjsko dežel. meior. pos. iz l. 1911.	92	50
4 1/2% kranjske deželne banke	93	—
4% bosansko deželno posojilo	81	60
4% obveznice Rudolfa, železnice	82	10
4% obveznice železn. Ljubljana-Kamnik	92	75
4% obveznice dolenj. železnice	91	—

Srečke.

4% drž. srečke iz l. 1860. po 500 gld. a. v.	1620	—
4% drž. srečke iz l. 1860. po 100 gld. a. v.	430	—
Državne srečke iz l. 1864. po 100 g. d. a. v.	687	50
Državne srečke iz l. 1864. po 50 gld. a. v.	357	—
5% don. uravn. pos. iz l. 1870. po 100 gld.	271	50
3% avstr. zemlj. kredit. srečke I. izd.	283	50
3% avstr. zemlj. kredit. srečke II. izd.	246	—
Baz. lica budimp. iz l. 1886. po 5 gld.	26	50
Ljubljanske srečke po 20 gld.	62	50
Rudeči križ avstr. iz l. 1882. po 10 gld.	52	—
Rudeči križ ogr. iz l. 1882. po 5 gld. . .	31	75
Rudeči križ ital. iz l. 1885. po 25 lir . .	45	—
Joszif-srečke iz l. 1888.	15	—
Turške srečke	232	50
Srbske drž. tob. srečke iz l. 1888. . . .	28	—

Akcije.

Avstr. kreditni zavod	622	75
Avstro-ogrška banka	2050	—
Anglo-avstrijska banka	337	50
Dunajsko bančno društvo	511	75
Jadranska banka	410	—
Ljubljanska kreditna banka	402	—
Union banka	585	—
Zivnostenska banka	264	—
Avstrijski Lloyd	610	—
Državna železnica	691	—
Južna železnica	104	60
Alpine	786	40
Skoda	789	50

Valute.

20 frankov	19	07
20 mark	23	56
Sterling	24	09
Rubelj	253	62

Vsa tozadevna po'asnila se dobe tudi v podružnici c. kr. priv. avs. r. kredit. zavoda v Ljubljani.

Proda se takoj na Nadvojvode Ferdinika cesti št. 3

KRAVA

Pojasnila da pisarna DR. ARTHUR PL. WURZBACH, odvetnik v Ljubljani, Slovenski trg št. 3.

Naznanjam vsem častitim duhovnim sobratom in znancem žalostno vest o nenadni smrti prečastitega gospoda

Martina Poča

duhovnega svetnika in župnika v pokou

danes zjutraj ob 8. uri, previdenega s svetimi zakramenti v starosti 72 let.

Pogreb plemenitega rankega bode v petek dne 21. novembra 1913, dopoldne ob 9. uri.

Priporoča se v molitev!

Kamnik, dne 19. novembra 1913.

Ivan Lavrenčič
dekan.

3551

KUHARICA

3555

Pridno dekle, izurjeno v kuhinji in gospodinjstvu, se priporoča v službo g. duhovniku. Nastop takoj ali pozneje. Naslov pove upr. „Slovenca“ št. 3555. (Znamka).

Slamnikarice.

Müller & Wörnte nasl. tovarna za damske slamnike in klobuke Monakovo (Bavarsko) 3554

išče za takoj 20 izurjenih slamnikaric

ob najvišji plači. Vožnja tja in nazaj se povrne. Predstaviti se je takoj pri ravnatelju Evg. Meier-ju v Ljubljani, hotel Slon.

Izjava.

Podpisana izjavljam, da nisem za Ivana in Marijo Vidmar nobena plačnica.

Terezija Vidmar

3561

gostilničarka.

Učenec

se sprejme v trgovino z mešaním blagom pri g. J. Modicu v Novinari pri Raketu pod ugodnimi pogoji. 3553

Št. 23.371.

Razglas.

Glasom razglašam z dne 14. oktobra 1913, št. 27.439, je odredila c. kr. deželna vlada nadomestno volitev prisodnikov in namestnikov obrtnega sodišča v Ljubljani ter volitev obrtnih prisodnikov vskega sodišča in sicer za volilni razred delavcev, odnosno delojemalcev na nedeljo, dne 23. novembra 1913, za volilni razred podjetnikov, odnosno delodajalcev pa na torek, dne 25. nov. 1913.

Volilo se bo na več voliščih.

Volilci delavci iz I. skupine (veliki obrati, izvzemši trgovske obrate), ki imajo legitimacije z zaporednimi številkami od 1 do inclusive 1244, volijo dne 23. novembra 1913 v telovadnici ljudske šole v Komenskega ulici; volilci, ki imajo legitimacije z zaporednimi številkami od 1245 do inclusive 2490, volijo v telovadnici ljudske šole na Cozovi cesti in volilci, ki imajo legitimacije z zaporednimi številkami od 2491 do inclusive 3733 pa volijo v dekliški šoli pri Sv. Jakobu.

Volilci delavci iz II. skupine (mali obrati, izvzemši trgovske obrate), ki imajo legitimacije z zaporednimi številkami od 1 do inclusive 1010, volijo dne 23. novembra 1913 v veliki dvorani Mestnega doma; volilci pa, ki imajo legitimacije od 1011 do inclusive 2057 v mali dvorani Mestnega doma.

Volilci delavci iz III. skupine (trgovski obrati) volijo 23. novembra 1913 na mestnem magistratu (Mestni trg št. 2, pritličje).

Volilci delojemalci iz IV. skupine (višji nastavljenici) volijo dne 23. novembra 1913 ob 10. uri zjutraj do 12. ure opoldne v veliki dvorani Mestnega doma.

Volilci podjetniki iz I. in II. skupine (veliki in mali obrati, izvzemši trgovske obrate) volijo dne 25. novembra 1913 v veliki dvorani Mestnega doma.

Volilci podjetniki iz III. skupine (trgovski obrati) volijo dne 25. novembra 1913 na mestnem magistratu (Mestni trg št. 2, pritličje).

Volilci delodajalci iz IV. skupine (višjih nastavljenic) volijo dne 25. novembra 1913 v mali dvorani Mestnega doma.

Volitev se prične vsakokrat, izvzemši IV. skupine delojemalcev, ob 8. uri zjutraj in konča ob 12. uri opoldne. Sicer pa bode na legitimacijah označena volišča in volilnega časa.

Ob navedenih dnevih otvori volilni komisar ob določeni uri volitev ne glede na število došlih volilcev, ter jo zaključi ob določeni uri, nakar smejo glasovnice oddati samo še oni volilci, ki se nahajajo v volilnem lokalu.

Volilci se na ta način, da v volilnem imeniku vpisane osebe oddajo posebno glasovnico, pri čemer je pokazati izkaznico v svrhu, da jo volilni komisar zaznamuje. Osebe, ki nimajo izkaznice ali pa imajo že zaznamovano izkaznico, ne smejo voliti.

Radi tega se vsi volilni upravičenci, ki tri dni pred začetkom tozadevne volitve ne bi prejeli izkaznic, pozivljajo, da iste dvignejo pri občinskem uradu (mestni ekspedit, Mestni trg št. 27, III. nadstropje).

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 3. novembra 1913.

Bližnji padec kralja Ferdinanda.

Pod tem naslovom prinaša london-ski »Daly Telegraph« 15. t. m. sledeči članek izpod peresa nekega odličnega diplomata, kojega nepristranska, na najboljših informacijah sloneča izvajanja vzbujajo splošno pozornost in ki smo nekatere tudi mi že priobčili.

Ljudje imajo lahko različno mnenje o značaju, zmožnostih in neuspehih Koburžana Ferdinanda, lahko kritikujejo njegovo politiko, obsodijo njegovo preveliko častihlepnost ter se pomilovalno smehljajo njegovim velikim sanjam, nikdo pa mu ne odreče nekega sočutja radi njegove tragične usode. Noben bulgarski rodoljub ni storil za Bulgarsko več kakor kralj Ferdinand. Celo dr. Danev, danes vodja vseh njegovih sovražnikov, mora priznati, da si je pridobil neveljavih zaslug za bulgarski narod. Pa v zvezi temu mora Ferdinand prenehati biti car vseh Bulgarov in bržčas odide na svoja ogrska posestva ter preživi tam preostala svoja leta kot nekak kralj v prognanstvu. Nedavno so dementirali govorice, da se odpove prestolu. Taka dementiranja bodo naravno še večkrat zagledala luč sveta, nekega dne pa bo javnost stala pred njegovo odpovedjo v korist sina Borisa kot pred fait accompli.

S tem ne rečemo, da je volja Bulgarske, da bi njen prvi car modernih časov odložil krono, ki jo je ustvaril. Taka žaloigra bi ne bila le žaloigra kralja Ferdinanda, nego tudi ena žaloiger celega bulgarskega naroda. Ideja odpovedi se ni spontano pojavila med bulgarskim narodom. Rusija je, ki je odločila, da mora Ferdinand Koburški prenehati biti car vseh Bulgarov.

Rusija je žrtvovala kri in denar za osvoboditev Bulgarske izpod turškega jarma, Rusija je dala prvo organizacijo bulgarski državi in bulgarski armadi. Rusija je že enkrat — v San Stefanu — poizkusila ustvariti Veliko Bulgarijo, ki bi se razprostirala od Donave do Egejskega morja in od Črnega pa malone do Jadranskega morja. Vsled tega je povsem naravno, da izvršuje Rusija odločilen in trajen vpliv v Bulgariji, in to tem bolj, ker je najmočnejša in najvplivnejša stranka v deželi vseskozi rusko-filska.

Oglejmo si nepristransko vse okoliščine ter bodimo pravični. Ni dvoma, da je kralj Ferdinand gojil brezmejno častihlepnost postati veliki car, ki naj bi se ga bulgarski narod vedno spominjal, ga vedno slavil. Nedejal se je doseči ta cilj s tem, da v polnem obsegu uresniči politični ideal naroda samega, to je da postane prvi narod na evropskem jugovzhodu, da si prisvoji dve tretjini balkanskega ozemlja, od Donave tja do Egejskega in od Črnega skoraj do Jadranskega morja, da postane gospodar celega balkanskega polotoka. To častihlepnost je bilo častihlepnost celega naroda, častihlepnost, ki ga je v njem vzpodbujala ista Rusija. To častihlepnost, ki je skoraj postalo program vsake bulgarske stranke, pa je grozilo svobodi in neodvisnosti — da ne omenimo narodnih idealov — vseh drugih balkanskih narodov — Albancev, Grkov, Rumuncev, Srbov. Vsak državnik bi bil lahko predvidel, da bi moglo tako pomembno, prehitro in brezobzirno uresničenje take velikopotezne politike naravno vzpodbuditi ogrožene narode, da si podajo roke, da se tako zoperstavijo, in če mogoče, za vedno preprečijo svoje podjarmljenje. In to se je tudi zgodilo.

Kralj Ferdinand tudi ne izgubi svoje krone radi tega, ker je bilo njegovo rodoljubje večje, nego njegove državniške zmožnosti. Izgubi jo edino radi tega, ker Rusija ni zadovoljna z njim. Vsem poznavateljem politične evolucije na Balkanu je dobro znano, da je imela Rusija tekom zadnjih sto let skoraj nepretrgoma, le z malo in kratkimi presledki, odločilen vpliv na

slovanske narode na Balkanu in pa na njihove vlade.

Kaj pa je kralj Ferdinand zagrešil? Ves svet ve, da se ni oziral na brzojavko carjevo, ki je zagrozil z nemilostjo rušilcu miru med obema slovanskima narodoma in da ni sprejel carjevega razsodišča brez gotovih pogojev. Pa naposled to ni bil njegov osebni čin. Bilo je dejanje njegove odgovorne vlade, s persono gratissimo v Petrogradu, z dr. Danevom na čelu! In povrh tega sta srbski kralj Peter in njegova vlada isto storila! Tak čin politične neodvisnosti pa je car mogel velikodušno odpustiti in bržčas ga je tudi odpustil.

So namreč druga in resnejša dejstva, ki so izzvala nevoljo in nemilost Rusije. Dejstvo je, da rimsko-katoliški Ferdinand ni bil nikdar ljub pravoslavni Rusiji in da mu slednja nikdar ni zaupala. Ko je bil Ferdinand leta 1908. po vrnitvi z obiska pri avstrijskem cesarju proglasil Bulgarsko za neodvisno kraljestvo, sebe pa carja vseh Bulgarov ter je istočasno Avstrija proglasila aneksijo Bosne in Hercegovine, je bila Rusija kar osupla spričo nenadne prikazni skrivnega sporazumljenja med Ferdinandom in Franc Jožefom! Takrat so naredili v skrivnih arhivih azijskega oddelka ruskega zunanjega ministrstva — semkaj namreč spadajo balkanske zadeve — debelo črno piko poleg Ferdinandovega imena. Gotovo je, da je vzbudil silno sumnjo. Kakor je zdaj dobro znano, je bila balkanska zveza lanskega leta delo ruske diplomacije. Ko so Ferdinandu predložili osnutek prvotne zvezne pogodbe v podpis, se je izprva branil podpisati. Hotel je imeti zvezo proti Turčiji, a ne istočasno zveze proti Avstriji; in vendar je gotova točka v pogodbi zahtevala od Bulgarov težkih žrtv za slučaj, da bi Avstrija vpadla v Srbijo ali Sandžak. Ne rečemo, da Ferdinand ljubi Avstrijo; ampak ker je ljubil interese Bulgarije, zato je odrekel svoj podpis.

Šele ko je Rusija izjavila, da umakne vsako pomoč zvezi proti Turčiji, ako Ferdinand ne podpiše tudi točke proti Avstriji, je bulgarski kralj podpisal pogodbo, kakor mu je bila predložena, potem ko sta mu Gešov in Danev zagotovila, da s tem bulgarski interesi niso kompromitirani. A njegovo osebno obotavljanje pri podpisu pogodbe proti Avstriji ga je mogočno kompromitiralo v očeh ruskih državnikov. Še več so mu škodile govorice, da je predlagal Avstriji zvezo proti Srbiji, ko je videl, da podpira Rusija srbske interese v Makedoniji. Da je Bulgarija proti izrecnemu svetu Rusije izzvala vojsko s Srbijo, že to je bilo samoposebi dovolj kaznjivo; da bi se pa Bulgarija, ljubljenska Rusije, združila s staro rusko sovražnico, Avstrijo, proti Srbiji, to pa je pomenilo kratkomalo — anatema! Na Dunaju kakor v Sofiji so sicer tajili vsako bajno avstro-bulgarsko zvezo proti Srbiji, a ruski pregovor pravi: »Ni dima, da ne bi bilo nekega nekaj ognja.«

Dejstvo je, da je kralj Ferdinand popolnoma izgubil zaupanje Rusije. Mogočni ruski vplivi v Bulgariji ne morejo trpeti na bulgarskem prestolu moza, ki ne uživa zaupanja Rusije. Radi tega mora Ferdinand iti! Avstrija in Nemčija imata vse interese, da vzdrži Ferdinand svojo pozicijo na Bulgarskem. On bi mogel to storiti, če bi te dve velesili mogli dobiti zanj in za njegovo politiko materialnih ali vsaj nedvomnih političnih koristi. Tega pa ne moreta, ne da bi odprli vprašanja o reviziji buhareškega miru. V sedanjih okoliščinah pa je to docela nemogoče. Avstrija in Nemčija ne moreta rešiti Ferdinanda. On mora iti. To je le vprašanje malo mesecev, ako ne tednov.

Mohorjani! Ob sprejemu družbenih knjig darujte po desetinki »Slovenski Straži«!

Steckenpferd-lilijino mlečno milo

je slejkoprej neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vaškidan priznanice. Dobi se povsod a 80 vinarjev.

Sanatorium Emona v Ljubljani,

Komenskega ulica 4. Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar I. kir. odd. dež. boln.

500 K

Vam plačam, ako Vaših kurjih oči, bradavic in trde kože tekom 3 dni brez bolečin ne odpravi moj uničevalec korenin Riamazilo. — Cena lončku z jamstvenim pismom 1' krono.

Kemény, Kaschau (Kassa) I. Poštni predal 12 160 Ogrsko

Proda se kompletna

kopalna oprava

Še skoro nova, popolnoma v dobrem stanu, radi preselitve. Ogleda se lahko vsak dan pri lastniku Anton Maver-ju zaloga mengiškega piva Metelkova ulica 13, Ljubljana.

Kavarna J. Zalaznik

priporoča vsem Ljubljancem in gos om z dežele

najboljši zajtrk

kakor priznana dobro belo kavo, čokolado, kakao, čaj, fine likerje in najvlejšje pecivo.

Zanesljivo dobro

blago za moške in ženske obleke najdeti 3428

„Pri Škofu“

Ljubljana zraven škofije. (Fazič na podobo škofa pri vhodu.)

U prvem nadstropju je veliko skladišče izgotovljenih oblek.

Zlato svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zoba-

čistil sred-

stvo

Seydlin

Izdelovatelj

O. Seydl

Ljubljana, Stritarjeva ulica 7

V najem se da pod zelo ugodnimi pogoji

gostilna in trgovina

v Logatcu, Brod šteč. 14. Ondi je tudi pripraven prostor za kupčijo z lesom ali s senom. 3506

Tovarne za Asbestškrilj „Zenit“

družba z omejeno zavezo Mor. Žumberk

dobavljajo najboljši in najcenejši

krovski material.

Zastopnik: Zajec & Horn, Ljubljana. Dunajska cesta 73. 249

Konfekcija

za moške, ženske in otroke v veliki izbiri po zanesljivih stalnih cenah v podružnici tvrde R. Miklauc

„Pri Škofu“

Ljubljana, Pred Škofijo šteč. 3,

(Medena ulica).

Poseben oddelek I. nadstropje Cenik na zahtevo brezplačno in poštne prosto. 2622

Zimsko perilo

volnene srajce, spodnje majice in hlače, pleteni telovniki, nogavice, dokolenice, rokavice, gamaše, kožuhočinaste čepice, snežne čepice, ščitnike, kolenogrelce, trebuhogrelce, žilogrelce in druge predmete za gospode

priporoča

3027

modna trgovina za gospode

Ljubljana **P. Magdič**, Ljubljana

nasproti glavne pošte.

TEHNIČNI BIRO IN STAVBENO PODJETJE

CENTRALA: LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA ŠT. 3,

Beton
Zelezobeton
Mostovi
Stropi
Dvorane
Zazidki turbin

Strokovna
izvršitev
vseh vrst
načrtov
Prevzetje zgradb
Tehnična mnenja

Vodovodi
Električne centrale
Turbine
Mlini
Žage
Opekarne
Moderne apnenice

Obisk strokovnih
inženirjev
na željo

PODRUŽNICE: GORICA, TRST, ZAGREB.